

25. møde.

Fredag den 8. februar kl. 11.10.

Formanden:

Den første sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om omkostningsdæmpende ydelse.

(Lovforslaget (nr. 87) findes i tillæg A. sp. 1611, fremsættelsen i tidenden sp. 1920).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Per Hækkerup (S):

Når man skal vurdere det foreliggende lovforslag, er det nødvendigt først at se, på hvilken baggrund lovforslaget er fremsat.

I socialdemokratiet bedømmer vi udsigterne for den økonomiske udvikling nogenlunde som regeringen gør det. Vi står over for store besværligheder i den kommende tid i form af en prisudvikling, som vi risikerer antager galoperende karakter, og vi står over for et meget væsentligt betalingsbalanceunderskud, som vi i hvert fald ikke kan regne med bliver mindre, end det var i 1973, tværtimod må det formodes at blive op imod det dobbelte, såfremt der ikke foretages særlige foranstaltninger. Det betyder, at der igennem disse to udviklingslinier rejser sig en trussel mod opretholdelsen af beskæftigelsen, opretholdelsen af produktionen, som jo er forudsætningen for både den levestandard, vi har, og for videreudviklingen af det velfærdssamfund, som vi gerne ønsker at bygge op.

Vi anlægger altså den vurdering, at et ansvarligt parti, et ansvarligt folketing og en ansvarlig regering simpelt hen ikke kan tillade sig at lade udviklingen forløbe uden at forsøge på at påvirke dette udviklingsforløb i retning af at dæmpe prisstigningensten-

denserne og i retning af at formindske betalingsbalanceunderskuddet.

Det foreliggende forslag har til hensigt at søge at virke omkostningsdæmpende, men det skal imidlertid ses som led i et samlet hele. Hvis der kun var tale om at gennemføre det foreliggende lovforslag, hvis det stod alene, føler vi i socialdemokratiet, at så ville det ikke opnå det tilsigtede mål. Så ville det betyde en forøgelse af efterspørgselspresset og derved modvirke den antiinflationariske virkning af, at man bremser på omkostningsstigningen, ved at stimulere den inflatoriske drivkraft, der ligger i et forøget efterspørgselspres.

Derfor må lovforslaget ses sammen med de øvrige dele af den politik, som socialdemokratiet er blevet enig med regeringen og partiet venstre om at søge gennemført her i tinget. Det gælder den bundne opsparing, som bestemt ikke er nogen livret, tror jeg, for nogen, men som er nødvendigt hvis vi skal opsuge en del af den købekraftforøgelse, som ville blive resultatet, hvis ikke der blev foretaget foranstaltninger.

Det gælder spareplanerne, planerne om at reducere stigningen i de offentlige udgifter; det er jo først og fremmest os herinde, der har ansvaret for de statslige udgifter. Det gælder også den skattepolitik, som man i øvrigt ønsker at føre, fordi også den påvirker naturligvis den samlede balance i statsøkonomien og dermed den samlede effekt af de foranstaltninger, som bliver gennemført for at påvirke det økonomiske hændelsesforløb.

Jeg vil gerne sige, at når vi fra socialdemokratiets side kan gå ind for det forlig, som nu er sluttet med regeringen og partiet venstre — og det lovforslag, vi nu behandler, er altså et led i dette forlig — så er det, fordi vi mener, at der i dette forlig er ydet ofre fra regeringens side, ligesom vi naturligvis fra socialdemokratiets side har måttet acceptere, at der gennemføres foranstaltninger, som vi helst så ikke blev gennemført.

Jeg mener, at ud fra vort synspunkt er noget af det vigtigste, der er opnået, dette, at forslaget om indgreb over for dyrtidsreguleringen er taget tilbage; det anser vi for en meget væsentlig forudsætning for, at man kan regne med et roligt forløb på arbejdsmarkedet. Jeg er overbevist om, at hvis dette forslag var blevet gennemført,

[Per Hækkerup.]

var risikoen stor for, at det havde udløst reaktioner på arbejdsmarkedet, som vi nu skulle have en fair chance for at undgå.

Jeg vil også understrege, at regeringens offervilje for at nå et forlig bl. a. har vist sig i, at man er nået frem til konkrete spareplaner i forhandlingerne med socialdemokratiet, som betyder, at regeringen har lagt en del af de spareforslag, som den har lagt frem i sine planer, til side. Da det er spareforslag, som efter vor opfattelse ville kunne forstyrre den sociale balance i samfundet, anser vi det også ud fra hensynet til at opretholde den sociale balance for værdifuldt, at vi har kunnet undgå gennemførelsen af spareforslag i det omfang og af den art, som regeringen oprindeligt havde lagt frem, og jeg kan udtrykke tilfredshed med, at vi her har nået et efter vor opfattelse fornuftigt kompromis.

Jeg vil også gerne understrege, at det er vor opfattelse, at det skattepolitiske program, bortset fra et par enkelte områder, som regeringen delvis har lagt frem, og det skattepolitiske program, som socialdemokratiet har, vil vise sig at kunne lægge grunden til en videreførelse af den reform af vor skattelovgivning, som givetvis ikke bare er nødvendig, men som vil være hensigtsmæssig også som et påvirkningsmiddel over for det økonomiske forløb.

Vi håber på, at det vil blive muligt at gennemføre dette forlig med en bred tilslutning her i folketinget. Det er klart: de to partier, der har sluttet forliget, har ikke et flertal i tinget, og det er derfor nødvendigt, hvis forliget skal føres ud i livet, at få tilslutning hos andre partier. Jeg håber på, at det bliver muligt at få en sådan tilslutning. Det siger sig selv, at de to forligspartnere må være indstillet på, at skal man have flere partier med, så kan der være problemer, der må drøftes. Jeg kan da sige for socialdemokratiets vedkommende, at vi naturligvis er indstillet på at drøfte eventuelle ændringer i det forlig, der er opnået, såfremt de to forligspartnere finder, at det er hensigtsmæssigt for at sikre den fornødne politiske opbakning bag helheden.

Jeg vil altså benytte lejligheden til ikke bare at udtrykke denne forhåbning, men også appellere til de partier, der føler ansvar over for den økonomiske udvikling, om at

være med i en sådan bestræbelse på at skabe et bredt grundlag for den økonomiske politik. Jeg skal ikke blive højtidelig, men jeg vil gerne sige, at efter min opfattelse er dette den første virkelige prøvesten på, om folketinget er i stand til at løse sine opgaver, om folkestyret kan fungere efter sin hensigt, selv om ingen af os kan få alt det opfyldt, vi gerne ville. Selv om vi alle sammen af og til har måttet sluge temmelig store kameler er det ofrene værd, hvis vi derigennem over for befolkningen demonstrerer, at vi er handlelygtige, at vi har forhandlingsviljen og forhandlingsevnen, og at vi er parat til at formulere og gennemføre en politik, der, selv om den ikke altid er lige populær, griber de problemer an, vi står over for. Dette forslag er altså et led i et sådant samlet hele.

Jeg skal ikke gå ind på enkeltheder, men blot anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Knud Jespersen (DKP):

Jeg synes, det er lidt af en ejendommelig situation, at hr. Per Hækkerup her taler om et kompleks af forskellige forslag, som mig bekendt ingen i folketinget direkte kender til, hvor der har været dementier og påstande.

På den baggrund vil jeg gerne spørge, om ikke hr. Per Hækkerup fandt det rimeligt, når man mener folketinget skal have bedre arbejdsvilkår, at man i stedet for at tale om, hvilke besparelser man måtte sluge, enten havde ladet det ligge eller også konkret havde sagt, hvad det var, man har indgået forlig om.

Formanden:

Hr. Per Hækkerup har ordet for en kort bemærkning, og så går vi over til talerrækken.

(Kort bemærkning).

Per Hækkerup (S):

Nu ved jeg, at hr. Knud Jespersen er avislæser, og derfor lagde jeg også mærke til, at han sagde, at der officielt ikke forelå noget. Jeg kan love hr. Knud Jespersen, at så snart filigranarbejdet er overstået — og det håber jeg kan overstås i dag — skal folketinget og det politisk-økonomiske udvalg

[Per Hækkerup.]

også blive gjort bekendt med de spareplaner, der foreligger.

Gede (FP):

Jeg er jo nærmest rørt til tårer over at høre den hyldest til venstre og socialdemokratiet, som hr. Per Hækkerup fremsatte. Jeg synes næsten, jeg skal begynde i samme hyldesttone, så derfor vil jeg begynde med at give statsministeren en undskyldning.

Jeg har tidligere herfra bebrejdet statsministeren manglende ydmyghed. Den beskyldning trækker jeg fuldt og helt tilbage; den beroede på min uvidenhed. Det lovforslag, der nu foreligger i forbindelse med den buket tidsler, som regeringen har bundet sammen med socialdemokratiet, er efter min mening udtryk for virkelig sand ydmyghed. Jeg er ganske sikker på, at statsministeren i hvert tilfælde kan regne med hr. Anker Jørgensens velsignelse. Jeg kan da sige, at hvis statsministeren havde udvist den samme ydmyghed over for os, så er jeg helt sikker på, vi ville have udnævnt ham til æresmedlem af fremskridtspartiet. Jeg lader hermed ideen gå videre til hr. Anker Jørgensen.

Valget den 4. december — hvad man så end måtte mene om dette valg — viste i hvert fald en klar tendens imod tiltagende regereri, imod overadministration, imod yderligere ansættelser i den offentlige sektor, imod at staten blandede sig i alt muligt og især umuligt, generelt sagt imod socialisering og mod den indkomstskatteflåning, som befolkningen har været udsat for i de senere år. Og hvad sker der så efter valget? Venstre kommer i dag med en politik, der til forveksling ligner socialdemokratisk politik.

For valget var der formentlig vælgere, der troede, at venstre var et parti til højre for midten, men til gengæld liberalt. Efter den kovending, der nu har fundet sted, må man i hvert fald sige, at venstre lever op til partibetegnelsen „venstre“. Til gengæld vil jeg mene, at varemærket, Danmarks liberale parti, bliver en oplagt sag for den nye forbrugerombudsmand, som vi tilsyneladende også skal belemres med, såfremt man kan stole på dagspressen, for der er virkelig tale om falsk varebetegnelse.

Om denne buketbinding, som hr. Knud

Jespersen talte om, vil jeg da godt sige, at jeg også synes, det er højest betænkeligt, at det store flertal af folketinget, derunder politisk-økonomisk udvalg, i længere tid rent faktisk har stået uden for, hvad der er foregået her i tinget.

Nu skal jeg ikke snakke mere om det, for jeg er ganske sikker på; at SF har reserveret sig lejlighed til at sige noget af den art, men jeg synes dog alligevel, at det er for groft, at vi skal beskæftige os med den ene tidsel i buketten, nemlig forslaget om disse tilskud til erhvervslivet, mens vi faktisk kun kender de andre fra dagspressen. Også jeg læser aviser, men alligevel: kan man altid stole fuldt og helt på dagspressen?

Imidlertid kan vi kun betragte det forslag, der her er tale om, som en tidsel, som vi ser på med den allerstørste uvilje. Det indebærer — alt andet lige, som nationaløkonomerne siger — en skatteforhøjelse på 2 mia kr. Det var vel ikke det, vælgerne gav udtryk for at de ønskede den 4. december.

Forslaget indebærer forøget administration. Hvis jeg kan gå ud fra de 1,7 pct., der er nævnt i bemærkningerne, skulle administrationen af denne lov alene medføre udgifter på 34 mill. kr. og dertil kommer denne prislovsskærpelse, som tilsyneladende også er aftalt imellem venstre og socialdemokratiet. Hvor mange millioner kroner denne prislov kan komme til at koste i administration, tør jeg ikke engang tænke på. Hvor mange yderligere personer der skal ansættes i det offentlige tjeneste for at forsøge på at administrere den, henstår altså også i det uvisse, men jeg forudser bare, at det bliver mange. Og så får vi altså det modsatte af det, befolkningen gav udtryk for: vi får mere regereri og mere kontrol.

Hvis disse skatteforhøjelser, denne ekstra kontrol, disse yderligere administrationsomkostninger, disse yderligere ansættelser hos det offentlige, så medførte nogle resultater, som man kunne kalde glædelige, all right, så kunne man overveje det. Men hvad opnås? Der står så smukt, at formålet er at dæmpe omkostningsforhøjelser. Her er ydmygheden også kommet til regeringen. Den skriver ikke: at „forhindre“ omkostningsforhøjelser, for dæmpe kan jo være alting. Det kan være én procent, det kan være en halv procent, måske halvanden, men i hvert tilfælde: ligegyldigt hvor lidt der bliver dæmpet, vil re-

[Gede.]

geringen jo altid fremover kunne hævde, at forslaget faktisk dæmpede prisudviklingen, for man kan jo ikke sammenligne med, hvad der ellers ville være sket. Det bliver altså først og fremmest en trossag.

Den løndæmpende virkning er efter fremskridtspartiets mening minimal. Der er heldigvis stadig væk fuld beskæftigelse. Man har, man kan vist godt sige malet fanden på væggen med den dér oliekrise. Alligevel kan jeg ikke tilbageholde et lille hjertesuk, for det forekommer mig, at der foreligger en højst ubehagelig situation. For godt et års tid siden kom vi ind i fællesmarkedet, og siden da og indtil oliekrisen satte ind, er der sket en forbedring af Danmarks bytteforhold over for udlandet med vel nogenlunde det samme som den forringelse af bytteforholdet, der nu finder sted som følge af stigende oliepriser. Men hvad er der sket i mellemtiden? En socialdemokratisk-SF-regering har soldet arven op, om jeg så må sige, hvorefter der minsandten kommer en venstre-regering og bogstavelig talt skal til at socialisere Danmark for at forsøge på at reparere på de skader, der er sket.

Den stigning, der er sket i oliepriserne, forringer vores bytteforhold, og hvad indebærer det? Ja, det indebærer, at vi skal eksportere en lille bitte, bitte smule mere for at kunne importere de samme varer. Hvad må midlet være mod det? Det må være at producere nogle flere varer til eksport. Hvordan skaffer man større produktion til eksport? En af måderne kunne jo f.eks. være, at man forøgede produktionen. Man kunne selvfølgelig også, og det er efterhånden blevet en kedelig tradition i folketinget, gå ind for at skære befolkningens forbrug ned.

Vi mener, at den effektive kur imod den situation, vi er i med et stigende betalingsbalanceunderskud og med, kan vi sige, måske en vis frygt for, at beskæftigelsen kan komme i fare noget senere på året, havde været at give ikke alene erhvervslivet, men alle, sådanne skattelempelser, at det igen kunne betale sig at producere, så man altså gjorde erhvervslivet interesseret i at producere, og samtidig gennemføre sådanne besparelser, at der blev frigjort arbejdskraft til brug for dette erhvervsliv. Men den kur bruger man ikke, heller ikke i Danmarks liberale parti.

Vi mener altså, at løndæmpningen vil være minimal. I masser af tilfælde vil der nok tværtimod ske det, at lige så snart der er kommet tilskud fra ham staten, som de siger nogle steder, så vil lønmodtagerne stille med fremstrakt hånd og sige: nu skal vi lige have vores part. Det er da også den eneste naturlige reaktion, når man har fuld beskæftigelse. Hertil siger man: ja men til efteråret kan beskæftigelsen komme i fare. Ja, og for at gøre det hele fuldkomment, vil man, så vidt jeg kan dømme efter aviserne — jeg undskylder over for hr. Per Hækkerup, hvis aviserne har skrevet noget forkert — til efteråret, hvor beskæftigelsen muligvis kunne komme i fare, indføre bunden opsparing. Nu er der vist endnu aldrig nogen, der har hævdet, at bunden opsparing skulle være en beskæftigelsesfremmende foranstaltning, men jeg venter at høre nærmere om det. Jeg vil virkelig meget gerne belæres. Så vidt jeg ved, må bunden opsparing virke lige modsat.

Dertil kommer der noget andet morsomt: denne bundne opsparing skal man tilsyneladende begynde at betale til efteråret . . .

Formanden:

De 10 minutter er gået.

Gede (FP):

Kort og godt for at slutte af skal jeg sige, at det, der er sket her, er noget ganske pudsigt, nemlig at socialdemokratiet med venstres hjælp — for at citere en radikal avis — har spændt inflationen for socialiseringens vogn. Hvem der trækker vognen, og hvem der sidder på bukken, det vil tiden vise.

Christoffersen(V):

Et af de mest afgørende problemer, som vi har behandlet her i folketinget efter valget og også i folketingets politisk-økonomiske udvalg, har jo været omkostningsstigningerne, som vil blive et resultat af de meget stærke forøgelser af pengeindkomsterne, som tager deres begyndelse 1. marts.

Problemet blev understreget af regeringen, allerede da den fremlagde sin kriseplan i begyndelsen af januar måned. Jeg tror, man må sige, at både den offentlige debat, der har været ført, og det udvalgsarbejde, som vi indtil nu er kommet igennem, har vist, at der er et stort flertal her i salen, som

[Christophersen.]

erkender rigtigheden af den betragtning, regeringen her har anlagt. Det vil ikke være muligt for os at løse vores valutamæssige problemer, det vil ikke være muligt for os at bremse inflationen, det vil heller ikke være muligt for os at få sænket den efterhånden meget høje effektive rente, medmindre vi gør noget alvorligt for at forhindre fortsatte omkostningsstigninger.

Det arbejde, der hidtil har fundet sted i det politisk-økonomiske udvalg med det formål at få belyst, hvordan man så griber ind over for omkostningsudviklingen ved ekstraordinære foranstaltninger, tror jeg har vist, at det forslag, regeringen oprindeligt fremlagde om at neutralisere 3 dyrtidsportioner og derefter at udbetale et lige stort skattefrit dyrtidstilskud til alle lønmodtagere, i og for sig nok var den sagligt enkleste og mest holdbare løsning. Det var en administrativt enkel ordning, det var en ordning, der var præget af en vis social balance. Det var en ordning, hvis omkostningsmæssige virkninger kunne overskues. Men det har lige så klart præget debatten, at der var et problem, som det forslag, regeringen havde fremlagt, unægtelig aktualiserede: skulle man for at opnå en række gunstige virkninger acceptere, at der skete et faktisk indgreb i overenskomsterne på arbejdsmarkedet? Her må vi erkende, at som debatten har formet sig, ja, så er der et flertal i denne sal imod, at man betaler denne pris, et flertal imod, at man foretager et faktisk indgreb over for overenskomsterne. Det kan man beklage, og det beklager mit parti. Men på den anden side er konsekvensen naturligvis heraf, at hvis folketinget skal kunne arbejde, ja, så må man søge frem til andre forslag, som ikke medfører denne ulempe, men som tilsigter at opnå de samme fordele. Det er på den baggrund, man skal se regeringens forslag i dag, et forslag, som sigter mod at opnå stort set de samme virkninger som det oprindelige forslag.

Forslaget, som nu er fremsat og er til første behandling her i dag, sigter mod at opnå en dæmpning af omkostningsudviklingen først og fremmest i perioden fra marts frem til september. Det skulle have den virkning, at den dyrtidsregulering, som skal finde sted til september, bliver mindre, end vi ellers kunne frygte, og det skulle gøre det muligt

for dansk erhvervsliv i løbet af foråret og sommeren at absorbere de prisstigninger, som kommer til os udefra, uden samtidig at blive påført vældige indenlandske omkostningsstigninger.

Det er klart, at det forslag, som nu er fremsat, har visse samfundsøkonomiske og statsfinansielle virkninger, som afviger fra virkningerne af det forslag, regeringen har trukket tilbage. Derfor må man også se forslaget i sammenhæng med de synspunkter, som der mellem socialdemokratiet og venstre er opnået enighed om, og som jo også har mødt sympati hos flere andre partier her i salen. Det gør det nødvendigt, at man fører en fornuftig besparelspolitik. Her må jeg da sige, at det glæder mit parti, at også socialdemokratiet erkender nødvendigheden af betydelige besparelser på finanslovsforslaget udover de besparelser, der allerede var foretaget, inden finanslovsforslaget blev fremsat. Jeg tror det er et nyttigt udgangspunkt for de videre forhandlinger, at denne erkendelse af, at nu må der virkelig ske en yderligere nedbringelse af udgifterne, også rækker ind i folketingets største parti.

Endvidere er det klart, at sådan som det nye forslag foreligger, ja, så kan det have visse ekspansive virkninger. Det kan føre til en stærkere udvikling i efterspørgslen og i forbruget, end regeringens forslag ville have medført, det ser vi i øjnene. Det er altså nødvendigt samtidig at tage toppen af denne efterspørgsel, og det er her, man skal se sammenhængen mellem regeringens forslag og de tanker om en bunden opsparing, som venstre og socialdemokratiet er nået til enighed om. Modstykket til den bundne opsparing er jo nemlig, at de højere lønindkomster nu får fuld dyrtidsregulering, hvilket de efter regeringens oprindelige forslag ikke havde fået.

Vi håber, at et flertal kan samles om den løsning, som vi i dag drøfter, og om de tanker, som socialdemokratiet og venstre i øvrigt er nået til enighed om. Men jeg forstod jo på debattens hidtidige forløb, at man ikke i det flertal skulle finde hverken hr. Knud Jespersen eller hr. Gede. Jeg må sige til hr. Gede, at det undrer mig ikke, at fremskridtspartiet ikke vil være med. Forløbet af udvalgsarbejdet og forløbet af forhandlingerne her i folketingssalen har jo ganske klart demonstreret, at fremskridts-

[Christophersen.]

partiet ikke har noget positivt bidrag til løsningen af de økonomiske problemer overhovedet. Når det drejer sig om prisstigningerne, så har man ikke noget svar på, hvordan man forhindrer dem. Når det drejer sig om de valutariske problemer, det voksende underskud på vores handelsbalance, så interesserer det øjensynligt slet ikke fremskridtspartiet. Når man ser på pengepolitikken, på renteniveauet, ja, så er det også nogle yderst uholdbare og bløde betragtninger, der kommer frem. Og når det drejer sig om besparelserne, ja, så kan vi forstå, at ikke engang på det punkt har fremskridtspartiet nogen positive, konkrete forslag at stille. Det må partiet jo selv om, men partiets stilling til det foreliggende forslag undrer mig altså ikke på baggrund af denne mangel på konkrete forslag. Javel, nu får jeg vist den sædvanlige brochure, men jeg vil godt se nogle konkrete ændringsforslag, hr. Lindholt, jeg vil godt se nogle konkrete ændringsforslag til finanslovsforslaget på de 8 mia kr., som jeg kan forstå at fremskridtspartiet mener, man skal give i skattelettelser fra 1. januar 1975 til 31. marts samme år. Jeg må bare sige, at partiets holdning undrer mig ikke. Så må vi prøve at klare os uden fremskridtspartiet. Så må de partier, der føler et ansvar, forsøge at finde frem til løsninger, der kan holde. Det er klart, at sådan som folketinget er indrettet, så forudsætter det, at man er parat til at gå på kompromis, at man er parat til at søge løsningerne dér, hvor et flertal ligger. Den erkendelse har regeringen hele tiden givet udtryk for, og det er på den baggrund, dette forslag skal betragtes.

Dahlgaard (RV):

Lige siden første behandling den 17. januar af regeringens forslag om dyrtidstilskud, det forslag som nu er trukket tilbage, har det vist stået de fleste klart, at hvis der overhovedet skulle komme noget ud af bestræbelserne for at dæmpe omkostningsudviklingen ved kunstige midler af den ene eller den anden art, så måtte det ske ved en ordning og ved en lovgivning af en karakter nogenlunde som det lovforslag, vi i dag behandler. Man måtte undgå at gribe ind i arbejdsmarkedets overenskomster, og man måtte søge frem til en ordning, som det var

muligt at aftrappe gradvis i overensstemmelse med udviklingens behov. Det er nået med det forslag, som nu foreligger.

Forslaget er en kopiering af en tilsvarende lovgivning, der virkede i perioden fra oktober 1970 til marts 1971. Jeg kunne måske have følt mig fristet til at læse lidt op af, hvad den socialdemokratiske ordfører i foråret 1970 udtalte om det tilsvarende forslag. Den fristelse skal jeg ikke falde for; vi skal være rare ved hinanden, og jeg vil jo gerne stå mig godt med hr. Per Hækkerup og hans parti.

Vi har i folketingets politisk-økonomiske udvalg fået en omhyggelig redegørelse for, hvordan denne lovgivning virkede i sin tid. Man skal selvfølgelig være forsigtig med at overføre erfaringerne fra 1970-71 til den situation, der foreligger nu, og man skal specielt være forsigtig med at overføre erfaringerne fra en lovgivning, som omfattede godt 300 mill. kr., til den lovgivning, der nu forelægges, og som drejer sig om det seksdobbelte beløb. Men man kan i hvert fald sige, at det, der foreligger om den ordning, man havde i sin tid, og dens virkninger, ikke kan virke afskrækkende på den manøvre, der nu skal sættes i gang. Det faktiske forhold er, at den periode, hvor denne lovgivning virkede, fra oktober 1970 til marts 1971, var den sidste periode her i landet, hvor vi ikke havde prisstigninger, og hvor vi ikke havde inflation.

Om selve forslaget har jeg altså ikke grund til at sige så forfærdeligt meget. Vi kan tilslutte os, at man holder staten og kommunerne samt banker, sparekasser og forsikringsselskaber uden for reglerne om omkostningsdæmpende ydelser udbetalt gennem Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Jeg skal i denne forbindelse pege på, at der findes en række foreninger, der finansieres delvis med statstilskud og delvis med frivillige, private, uregulerede bidrag, foreninger der løser opgaver, som det offentlige ellers måtte tage sig af. Det gælder sådanne foreninger som polioforeningen og vanføreforeningen, der har et stort personale og dermed også store økonomiske problemer. Det gælder også en række andre foreninger inden for det sygdomsbekæmpende arbejde. Jeg har forstået forslaget om en omkostningsdæmpende ydelse, herunder særlig bemærkningerne til forslaget § 2, stk. 1,

[Dahlgaard.]

sådan at foreninger af den art, jeg har nævnt, vil kunne opnå den omkostningsdæmpende ydelse. Jeg vil bede ministeren om enten her eller i udvalget bekræfte, at denne opfattelse er korrekt.

Lovforslaget skal i øvrigt ses på baggrund af den økonomiske politik som helhed, herunder særlig problemerne omkring finanspolitikken og skattepolitikken. Herom er der i de senere uger ført indgående drøftelser i folketingets politisk-økonomiske udvalg, og som bekendt har der været ført tosidede forhandlinger mellem regeringen og socialdemokratiet. Disse tosidede forhandlinger har ført til et mere eller mindre omfattende forlig mellem de to partier, hvis indhold vi andre har et vist — men ikke på nuværende tidspunkt et fuldstændigt — kendskab til.

Forliget binder naturligvis de partier, der har udformet det. De enkelte forligspartier kan glæde sig over, hvad de har opnået, og modsat må de loyalt leve op til de forpligtelser, som de hver især har påtaget sig på områder, hvor de har måttet give køb over for det andet parti. Partier, der som det radikale venstre ikke har haft direkte indflydelse på forligets udformning, kan og vil naturligt indtage en mere fri holdning. Vi kan gå ind for det, som vi kan lide, og vi kan frit gå imod det, som vi ikke bryder os om.

Vi vil fra radikal side kunne tilslutte os den omkostningsdæmpende ydelse, og vi kan også tilslutte os en række andre elementer, der indgår i forliget mellem regeringen og socialdemokratiet, således som vi på nuværende tidspunkt kender det.

Men der er visse ting, vi ikke kan tiltræde. Det gælder særlig den tvungne opsparring. Den ønsker vi erstattet af andre ting, særlig i form af videregående besparelser i statsudgifterne. Vi agter at arbejde i den retning både i vores argumentation over for offentligheden og ved de forslag, som vi vil stille i folketingets politisk-økonomiske udvalg samt, hvis det skulle vise sig prak-

tisk og muligt, også ved forhandlinger uden for udvalget. Jeg har forstået på den tale, som socialdemokratiets ordfører holdt her i dag, at socialdemokratiet er positivt indstillet over for forhandlinger, som kan tage sigte på at drage flere partier i folketinget ind i det, som nu foreløbig regeringen og socialdemokratiet er blevet enige om, og jeg forstod også, at denne velvillighedserklæring blev afgivet under det forbehold, at man fik lov til det af regeringen som den anden part i forliget.

Jeg håber regeringen vil stille sig tilsvarende velvilligt over for fortsatte forhandlinger med henblik på at drage flere ind i et bredere medansvar for det, der her søges skabt. For det radikale venstre vil forudsætningen naturligvis være, at et sådant forlig, som vi måtte tiltræde, bliver præget også af de synspunkter, vi har, og dér er altså vort væsentligste punkt det, at den bundne opsparring må opgives og erstattes af andre ting.

Det radikale venstre er indstillet på en hurtig og velvillig teknisk behandling af forslaget om den omkostningsdæmpende ydelse. Hvad angår forslagens forudsætninger med hensyn til den øvrige politik, ja, så er vores holdning altså mere kritisk og nuanceret.

Schlüter (KF):

Jeg vil gerne begynde med helt oprigtigt at ønske til lykke, til lykke til regeringen og til lykke til socialdemokratiet og måske også til lykke til dansk politik, fordi vi i min gruppe bedømmer det sådan, at der ud af de sidste dages virvar måske nu kan tegne sig en ny mulighed i dansk politik, hvor vi for alvor kommer væk fra mange års fastlåsthed, hvor i enhver situation kun nogle få, men ikke så mange partier kunne arbejde sammen om problemernes løsning. Dette kan måske blive et vendepunkt. Jeg håber det, og derfor siger jeg til lykke. Der tegner sig nu en mulighed for en ny forligsaksø i dansk politik, og den vil i alt fald ikke fra mit partis side møde hindringer, tværtimod.

[Schlüter.]

Hvis det, der er sket, betyder, at socialdemokratiet frigør sig fra SF's indflydelse, så er det godt, for den anser jeg for skadelig, og hvis socialdemokratiet også slutter med at have den opfattelse, så er jeg tilfreds. På den anden side, hvis det, der er sket, betyder, at venstre ganske afskærer andre borgerlige partier fra en rimelig indflydelse, så er jeg knap så begejstret, men sådan bedømmer jeg det endnu heller ikke.

Hr. Per Hækkerup sagde i sin tale for lidt siden, at det var svært at overskue, på hvilken baggrund forslaget, der i dag er til første behandling, er fremsat, og det har han jo ret i, men så vil han også nok forstå, at for os andre er det ikke bare svært at overskue, der er det simpelt hen plat umuligt. Det har selvfølgelig sin forklaring i, at vi andre ikke kender enkelthederne i det, som her i morgendæmringen måtte være endeligt aftalt mellem de to deltagere i forliget.

Hvor meget er der puttet i forligsgrunden, og hvordan bliver den sammenkogte ret, når den kommer på tallerkenen? Det er vi, som skal være med til måltidet, meget spændt på nu at få nærmere oplysninger om, og derfor vil jeg også gerne sige, at hvis forliget virkelig er historisk, så må vi nu snart have det frem i lyset. Hvis nattens tummel er sluttet med afklaring, så beder jeg om, at vi alle får alle enkeltheder til rådighed, så vi i PØ-udvalget, der nu skal i gang med sit arbejde, har hele grundlaget. Hvad er den samlede sammenhæng? Er der mere end det, vi har kunnet læse om i aviserne? Hvad med aktieselskabsskatterne, hvad med 2½ pct.s afgiften, hvad med ejendomsbeskatningen osv. osv.? Det beder jeg om at vi nu omgående, og inden arbejdet i PØ-udvalget begynder igen, får et notat om.

Ellers vil jeg sige på det konservative folkepartis vegne, at det forslag, som nu er til første behandling, er udtryk for en indkomspolitik, hvis hovedmål vi kan anerkende, for målet må jo være at få dæmpet den samlede omkostningsstigning i samfundet. I det forslag, vi har stillet til en samlet økonomisk løsning, nævner vi som en mulighed et bidrag eller en fritagelse for indbetaling af skatten af de 3 dyrtidsportioner i foråret som ét middel, der kan anvises som en første fase i en indkomspolitik. Men jeg vil godt understrege, at det er kun en første

fase, for isoleret er dette nok ikke tilstrækkeligt til at løse vore økonomiske problemer året igennem. Der må mere til. Vi har kun haft kort tid til at sætte os ind i sammenhængen mellem dette forslag og prisloven. Det spørgsmål vil vi gerne have rejst i udvalget. Vi har heller ikke meget kendskab endnu til teknikken omkring ATP-udbetalingerne. Det går jeg ud fra at vi også kan se grundigt på i udvalget. Vi betragter altså forslaget som et første skridt i en indkomspolitik, men vi tvivler på, at det i sig selv er tilstrækkeligt til at bringe vor omkostningsstigning ned på et niveau, der kan sikre den danske konkurrenceevne til efteråret. Når vanskelighederne for alvor melder sig. Vi vil gerne i udvalget og også senere drøfte muligheden for en mere vidtgående indkomspolitik, der kan sikre os imod, at danske virksomheder, der konkurrerer direkte med udenlandske, kommer i vanskeligheder i løbet af året, for resultatet af en sådan udvikling kan let blive en helt uacceptabel høj arbejdsløshed.

Der er også efter forslaget stadig et overgangsproblem, når støtteperioden rinder ud, og det overgangsproblem opstår netop hen under næste overenskomstfase. Det mener jeg også vi må have belyst nærmere, så vi ved, hvordan det hele slutter, når den udsættelse med prisstigningernes gennemslagskraft, der nu foreslås, er slut.

Forslaget koster statskassen 1,9 mia kr., og derfor må de partier, som tilslutter sig forslaget, også gå ind i en drøftelse af og tage et medansvar for finansieringen. Her er vores bedømmelse den, at hvis vi skal finansiere ad skattevejen, så forsvinder både på kortere og på længere sigt desværre muligheden for direkte skattelettelser, og det har vi svært ved at acceptere. Vi mener, at skattefinansieringen må være udelukket. I dette øjeblik foreligger der kun ét forslag, og det er altså forliget om en finansiering gennem den bundne opsparing. Vi vil gerne pege på andre muligheder. Vi vil pege på besparelser, som kan indarbejdes i finansloven og dermed gøre den påtænkte bundne opsparing overflødig. Jeg vil meget nødig forstå forliget således, at regeringen igennem det har bundet sig til ikke at måtte acceptere større besparelser end besparelser på 1,5 mia kr. Regeringen forelagde selv besparelser i en samlet størrelsesorden af små 3 mia kr.

[Schlüter.]

Vi mente i det konservative folkeparti, at langt de fleste af regeringens spareforslag var fornuftige og nødvendige, og derfor håber vi, at det under udvalgsforhandlingen vil være muligt at vende tilbage til både de spareforslag, regeringen har fremsat, og dem, som er kommet fra andre partiers side.

En af ulemperne ved bunden opsparing er jo, at en række, typisk mindre, virksomheder kommer i den situation, at de skal indbetale et større beløb i bunden opsparing, end de får udbetalt over ATP — det gælder alle enkeltmandsvirksomheder — og det vil for de ikke-eksporterende virksomheder kunne give betydelige vanskeligheder. Det må vi se nærmere på. Det kan jo ikke være meningen, at man netop til efteråret, når den dårligere konjunktur kan ventes, sætter en række virksomheder i vanskeligheder ved, at deres likviditet belastes for hårdt igennem den klækkelige bundne opsparing. Det kan give større ledighed end ellers.

På lidt længere sigt tror vi folketinget må ind på den tænkning, at vi stiler mod en politik, hvor skattelettelse kan erstatte nogle af pengeindkomstforhøjelserne. Vi kan ikke, hverken i år eller til næste år, leve med omkostningsstigninger på omkring en snes procent, hvis vore konkurrenter i andre lande nøjes med omkring det halve, og sådan tegner det sig. Vi vil derfor fremhæve den kendsgerning, at lavere indkomststigninger vil kunne motivere en lempeligere finanspolitik. Det betyder, at man for forholdsvis små besparelser kan fremskaffe midler til en skattelettelse, der kan erstatte visse lønforhøjelser. Den tanke må ind i billedet, og det vil sige, at det må også den teknik, at vi på en eller anden måde får et langt tættere samarbejde mellem regering og folketing på den ene side og de store, indflydelsesrige — for det er de jo — organisationer på den anden side. Ikke at organisationerne skal bestemme, slet ikke, det skal folketinget, men et forsøg på et samarbejde om indkomspolitik og skattepolitik bør vi gøre.

Når vi er igennem denne første fase af de økonomiske forhandlinger, så mener vi, at der bør tages initiativ til oprettelse af et kontaktudvalg eller samarbejdsudvalg, eller hvad man nu vil kalde det, mellem det offentlige, erhvervslivet og organisationerne

for at få en indkomspolitik af denne karakter stablet på benene. Alternativet til vor politik: skattelettelse i stedet for lønforhøjelse, det vil jo være en højere arbejdsløshed og en dårligere økonomisk balance over for udlandet, som ingen som helst er tjent med.

Vi går til udvalgsarbejdet med vilje og lyst til at være med; det er klart, at forudsætningen må være, at der er plads til at vore synspunkter kan komme frem og få indflydelse på den samlede ret, der nu skal koges sammen.

Erhard Jakobsen (CD):

Det forslag, der er lagt frem i dag, ville det være meget let at komme med kritiske bemærkninger til. De forslag, der vil komme i den kommende tid, herunder ikke mindst bunden opsparing, vil det være endnu lettere at komme med kritiske bemærkninger til. Det vil oven i købet være muligt for hvert eneste parti at bevise, at det parti havde meget bedre ideer at komme med end de forslag, der ligger her. Enhver høne er jo mest glad for sine egne kyllinger, og jeg skal da ikke lægge skjul på, at centrum-demokraterne var meget glade for og meget stolte af vores lille kylling med dokumentet på de 1.500 kr. Men alt det har egentlig så uendelig lille betydning sammenlignet med den kendsgerning, som også hr. Schlüter var inde på, at der jo er sket noget helt nyt i dansk politik — ja, nyt er det ikke, for man har vel set det for 9, 10, 11 år siden, men det er i al fald noget nyt, der er sket nu. Og stillet over for det, føler men egentlig ikke særlig megen trang til pindehuggeri om økonomiske detaljer, som vi jo ikke kender og ikke kan kende. Det er ikke regeringens skyld, vi ikke kender dem. Jeg har faktisk i udvalget måttet konstatere, at det er umuligt nogetstedsfra at få nøjagtigt at vide, hvad vores største risiko er i det kommende års tid. Er det omkostninger, der stiger så meget, at vor konkurrenceevne bliver for stærkt forringet, eller er det prisstigninger som følge af en efterspørgselsekspllosion? Er det en arbejdsløshed, der nærmest betyder efterspørgselsnedgang, eller er det en efterspørgselsstigning, der måske også kan betyde en overophedet arbejdssituation? Der er ingen, der ved det. Der er ingen, der kan svare på det. Derfor er det altså meget,

[Erhard Jakobsen.]

meget svært at komme med patentmedicin i denne situation og sige: det er dette, vi skal lave.

Centrum-demokraterne interesserer sig nok så meget for, hvad der næstefter skal ske, som for det der foreligger her. Heri ligger ikke en negativ kritik, heri ligger bare dette: vi vil formentlig stort set kunne godkende de ting, som her kommer frem. Efter alt det foreliggende ser det ud til, at vi vil kunne sluge det, vil jeg hellere kalde det, for det gælder jo for alle partier, også for dem, der er kommet med ideerne. Det er ikke noget, de bryder sig om. Der er ingen, der har regnet med at hente popularitet og vælgertilslutning på noget af dette. Men det er på den anden side formentlig det, som ansvarsbevidste politikere er nødt til at lægge ryg til i en situation, hvor man ikke har en flertalsblok, som man kan skyde ansvaret over på, og det har vælgerne jo sørget for — og det skal de have ros for — at der ikke mere er i dette folketing. Der er ingen blok, der kan stå og bære ansvaret. Nu fordeles det jævnt ud over alle partier.

Men centrum-demokraterne interesserer sig som sagt meget for overgangen. Vi har kørt meget på et forslag om, at man indfører en opsparingsordning for ekstraindkomst. Jeg skal ikke omtale det i denne forbindelse, for her hører det ikke hjemme, men nævner det bare for at give perspektivet: det er det, der sker næste år, der vil være det mest interessante, når ellers disse forslag er hevet i hus, og det tror jeg altså de er.

Centrum-demokraterne hilser med stor tilfredshed, at man nu kan holde op med at tale om valg. Ærlig talt, vi kunne heller ikke være det bekendt. Jeg gad nok vidst, hvilken modtagelse et budskab om udskrivning af valg ville have fået ude i en dansk vælgerbefolkning, som med 90 pct. omtrent, noget i retning af rekorddeltagelse, sagde sin mening til os politikere. Det er jo det, man har et valg til, det er, for at vælgerne skal sige deres mening til os, det er jo ikke, for at vi skal sige vores mening om vælgerne, sådan som mange ellers har følt sig fristet til at gøre det. Jeg tror, vi er gået ind i en rolig udvikling nu, en udvikling, hvor det drejer sig om, hvem der vil bestille noget, hvem der vil tage medansvar for noget.

Mit parti vil gerne yde anerkendelse i første række til socialdemokratiet, fordi det havde været meget nemmere for socialdemokratiet at blæse på dette her, det havde været meget, meget nemmere og desværre stemmende med den skik, som både socialdemokratiet i opposition og de tre VKR-partier i opposition fulgte, da de havde chancen for at vise ansvarsfølelse ved forskellige lejligheder. Derfor så meget større ros til socialdemokratiet.

Men der er også god grund til at anerkende regeringen. Det er ikke så nemt at skulle give afkald på mærkesager, det er ikke så nemt at skulle lægge noget frem og derefter hive det tilbage. Men jeg er glad for, hvis det kan blive, ikke en almindelig praksis, men bare noget, man betragter som en ting man selvfølgelig gør, hvis situationen kræver det, i stedet for at true med valg, i stedet for bare at sige: ja men vi er de stærke, vores synspunkter må der tages hensyn til.

Der er meget, der tyder på, at det, som socialdemokratiet og venstre er blevet enige om, stort set også er det, der vil komme til at gå ud af dette hus.

Jeg forstår ikke hr. Dahlgaaards bemærkning om, at der skulle føres nogle forhandlinger et eller andet sted. Der er jo et udvalg, der nu skal overtage alt dette her, det er vel dér, der skal føres nogle forhandlinger, og de to partier — jeg havde nær sagt de to regeringspartier — skal da i alt fald ikke begynde at blive fortvivlede og rende rundt og lede efter makkere, så fortvivlede, at de også skulle være nødt til at sælge en hel masse til det radikale venstre. For vel har centrum-demokraterne 5 mandater mindre end det radikale venstre ... (*Afbrydelse*). All right, 6 mandater, men værre er det jo altså heller ikke.

Dernæst er der vel nok blandt de nye partier politikere, der siger: vi er ikke kommet herind for at drive en eller anden ideologisk politik, men vi er kommet herind for at sørge for, at der kan drives politik. Og politik, det vil sige, at der sker noget, det vil sige, at hvor der dukker nogle politiske muligheder op, dér gælder det for os i de små partier om at skubbe på dér, hvor der er en nogenlunde rimelig og fornuftig ordning i sigte, dér er det ikke vores opgave at proklamere synspunkter om

[Erhard Jakobsen.]

skattnernes afskaffelse og bedre vejr om søndagen, eller hvad man ellers måtte have af idealistiske formål — nej, dér er opgaven at få dansk politik til at ligne noget.

Folk har ventet på, at der skulle ske noget; det sker ikke alt sammen i forbindelse med disse lovforslag, men med disse lovforslag får vi en pause, en åndepause, hvor vi kan trække vejret, tænke os om og så tage fat på opgaver, der er store, for de kommende år, men som ikke bliver til at løse, hvis ikke vi skaber os netop dette pusterum inden for det år, der nu er.

Jeg vil da gerne gentage, hvad jeg har irriteret adskillige kolleger ved at sige, at centrum-demokraterne vil formentlig stort set være parat til at stemme for det, som socialdemokrater og venstre bliver enige om. Det er noget, der kan fremkalde megen morskab, for det betyder altså, at vi slet ikke ser på det, vi siger bare ja. Nej, det betyder det ikke, det betyder bare, at vi har så megen tillid til politikere i begge de to gamle trænedede partier, at de går ikke hen og finder på noget, som man sådan almindeligt fornuftigt ikke kunne acceptere.

Men det skal igennem udvalgsmaskinen alt sammen, og det er da klart, at vi i udvalget naturligvis med samme interesse vil studere hver detalje, som alle andre studerer dem, og med glæde er med til at ændre detaljer; men én ting er vi ikke med til: den chance, der ligger for dette ting til at vise, at man trods 10 partier er i stand til virkelig at skabe noget, den chance er vi ikke parat til at lade falde på gulvet. Det er dér, vore 14 mandater skal blive brugt på en sådan måde, at der kommer noget ud af det.

Gert Petersen (SF):

Jeg forstod, at hr. Erhard Jakobsen, som nu har genvundet tilliden til sit tidligere parti, fandt, at opgaven for politik herinde i al almindelighed bestod i at få den til at ligne noget.

Det er jo en beskeden målsætning at sætte sig, men jeg kan da godt lykønske hr. Erhard Jakobsen med, at hans manøvre, hans tomme benzintank, nu har fået dansk politik til at ligne noget, og at hans gamle parti har hjulpet ham til det. Den har fået dansk politik til at ligne nøjagtig det, den lignede i VKR-regeringens tid.

Hr. Per Hækkerup sagde: et ansvarligt parti kan ikke tillade sig at lade udviklingen forløbe uden at søge at påvirke den. Det er jeg aldeles enig i. Men der er forskel på, hvordan man påvirker udviklingen, der er forskel på, hvem man gavner, hvilke metoder man vælger, når man skal påvirke udviklingen. Og det forslag, vi konkret behandler her — og der ligger jo rundt omkring i tågen en række andre tanker og forslag og titter frem, men dem kender vi ikke rigtig — svarer ganske til et forslag, som blev fremsat af VKR-regeringen under hr. Hilmar Baunsgaard, et forslag om at udbetale, hvad der svarer til ca. 300 mill. kr. til arbejdsgiverne som kompensation for dyrtidsportioner.

Dengang havde hr. Per Hækkerup noget helt andet at sige om en sådan udbetaling; jeg tillader mig at citere fra folketingets forhandlinger 1969-70, sp. 5835, det var under forespørgselsdebatten den 15. maj 1970. Da sagde hr. Per Hækkerup:

„Det kan da ikke være fornuftig politik, at man siger: nu skal dyrtidsportionerne udbetales, men for at omkostningerne ikke skal stige, skal statskassen betale arbejdsgiverne. Er der ikke andre befolkningsgrupper i dette land, der kunne have grund til at få et lille tilskud fra statskassen, skal det absolut være arbejdsgiverne? Skal det være alle arbejdsgivere? Jeg skal ikke nævne navne, men der er dog nogle, der har ganske betragtelige nettoindkomster. De skal altså også have et tilskud fra statskassen. Skal det være både dem, der er eksporterende eller i konkurrence med importen, og dem, der er rene hjemmemarkedsindustrier, der skal have et sådant tilskud fra statskassen?

Skal det være den fremtidige linie? For det er jo klart, at hvis denne politik, sådan som regeringen siger, men hvad jeg ikke tror den er, er inflationshæmmende, så må regeringen jo fortsætte. Ja, så må vi fortsætte. Hvor længe? I 5 eller 10 år, hvor statskassen efterhånden år for år skal udbetale stigende tilskud til arbejdsgiverne for at holde lønnen nede? Det er omtrent den skrappeste gang asociale politik, man kan forestille sig, og den har intet med sund økonomisk fornuft at gøre.“

Jeg er aldeles enig med hr. Per Hækkerup i, hvad hr. Per Hækkerup sagde for 4 år siden. Hr. Per Hækkerup sagde også — og

[Gert Petersen.]

jeg citerer fra den næste spalte, 5836, at han har set denne politik bedømt af andre nationaløkonomer, „som siger: det vil være meget molboagtigt. Jeg skal gøre denne kommentar til min. Men det er ikke bare meget molboagtigt, det er direkte asocialt“.

Jeg kunne også citere hr. Anker Jørgensen, som var socialdemokratiets ordfører, da selve lovforslaget om — ja, hvad var det, det hed dengang, da hed det noget andet, men det var nu ikke den store forskel, da hed det begrænsning af omkostningsforøgelse — var til behandling. Jeg kunne også citere, hvad hr. anker Jørgensen sagde, med hvilke fortrinlige argumenter han afviste lovforslaget.

Jeg forstår altså, at nu har man ændret holdning. Jeg forstår, at nu, da det drejer sig om, at der skal udbetales ikke 300 mill. kr., men 2.000 mill. kr. til arbejdsgiverne, så er det ikke molboagtigt længere, så er det ikke asocialt længere. Ja, man må have mig undskyldt, jeg kan ikke følge med i denne logik. For mig ser det ud, som om det var 6 gange så molboagtigt, 6 gange så asocialt.

Men lad os nu se, hvad der kommer ud af det hele. Foreløbig er det jo kun socialdemokratiet og venstre, som har sluttet et forlig, og jeg forstår, at der indgår mange sager i dette forlig, og jeg forstår, at alle partier, også de, der er meget begejstrede for selve denne støtte til arbejdsgiverne, godt vil se forliget i dets helhed.

Jeg kan sige for SFs vedkommende, at vi bedømmer de enkelte punkter ud fra den fortjeneste eller mangel på fortjeneste, som de rummer set fra vores synspunkt, og det vil sige, at når det drejer sig om denne ydelse til arbejdsgiverne, som hr. Per Hækkerup i 1970, da den var betydelig mindre, kaldte asocial og molboagtig, så siger vi nej til den. Når det drejer sig om den bundne opsparring, når den kommer for, agter vi også at sige nej til den. Når det drejer sig om en række af de skatteforslag, som måske, måske ikke, bliver fremsat — jeg forstod, at der bliver tale om en slags hensigtserklæring — så kan der være ting imellem, som vi kan se positivt på, men det må vi altså først have på bordet.

Det, som er socialistisk folkepartis hovedindvending mod denne arbejdsgiverstøtte

— og vi har ikke ændret holdning siden 1970, vor ordfører daværende medlem af folketinget Ove Krogh Hansen, sagde det samme, som jeg nu siger — vores hovedindvending er ikke, at der føres en aktiverhvervspolitik, men at en sådan støtte går fuldkommen tilfældigt, ja, det vil sige tilfældigt og tilfældigt, den går til samtlige arbejdsgivere, og dermed bliver virkningen ganske tilfældig. Der er ingen selektion, der er ingen speciel samfundsgavnighed, der er intet forsøg på at styre erhvervsudviklingen. Vi krævede også dengang, at hvis man ydede en sådan selektiv støtte ud fra samfundsgavnige kriterier, skulle dens anvendelse kontrolleres af arbejderne i virksomheden, og jeg kan føje til, at det også må være en rimelig ting, at en sådan støtte forbliver samfundsejendom og ikke går over og bliver arbejdsgiverejendom.

Alle disse ting er der jo ikke antydning af i forslaget her. Her er tale om en ganske bred almindelig overførsel af lønmodtagerindkomster til arbejdsgiverne, til erhvervslevet.

Det er ganske klart, at vi må afvise det, og vi må beklage dybt, at socialdemokratiet er slået ind på denne linie.

Det er måske en historisk dag, vi oplever, det vil jeg ikke udelukke, men i så fald kan det efter min opfattelse også blive en tragisk dag for socialdemokratiet, fordi det i den grad har ændret holdning — ikke i forhold til 1971-73, det er ikke det, jeg taler om, men i forhold til 1970, et tidspunkt, da der ikke var noget snævert S-SF samarbejde, et tidspunkt, da begge partier var i opposition, og vi i og for sig kørte hver sin opposition, som vi selv ville det. Der må jeg altså konstatere: man har totalt, fundamentalt ændret holdning siden 1970.

Så må man sige: ja men det er da rigtigt, den økonomiske situation er vanskelig. Det er meget rigtigt, at olierestriktionerne — det vil altså sige forlydenderne om den store oliemangel — åbenbart har været ganske overdrevne og formodentlig har haft helt andre årsager end dem, som var fremme på overfladen, der er sket manipulationer fra de store olieselskabers side osv.; men vi ved alle sammen, at stigningen i oliepriserne er reel nok, stigningen i råvarepriserne er reel nok. Vist er den økonomiske situation alvor-

[Gert Petersen.]

lig, vi ved også, at der er en ganske alvorlig krise i hele den vestlige, kapitalistiske verden, hvad økonomi angår.

Men det, som man kan gøre fra dansk side, det, som jeg synes man skulle foreslå fra et partis side, som kalder sig selv socialistisk — og det gør socialdemokratiet af og til — det, som vi foreslår fra SFs side, det er for det første en styring af kreditmarkedet, således at den lovgivning, som blev vedtaget under den forrige regering om selektiv styring, udvides og skærpes.

Det er for det andet, at man holder op med at belønne gældsstiftelse, og det vil sige, at man aftrapper relativt hurtigt reglerne om fradrag for renter af privat gæld, og at man aftrapper over en periode på 15 år fradragsreglerne for renter af gæld i fast ejendom.

For det tredje, at man går til her og nu at inddrage spekulationsgevinster, sorte penge og inflationsgevinster. Det kræver en skattereform, som går langt ud over de småting, som er aftalt, så vidt jeg er orienteret, mellem socialdemokratiet og regeringen, og det kræver nogle indgreb her og nu, som jeg i og for sig vil afholde mig fra at komme ind på i detaljer, men jeg kan blot sige så meget til den nuværende regering, at SF har forhandlet med den forrige regering om sådanne indgreb, og man kan få ganske udmærkede tips ad den vej.

Endelig en styring af investeringerne, og skær dog så ned på de militærudgifter. I stedet for en milliard, kradset ind over tvangsopsparing, kunne man lige så vel tage en milliard fra militærudgifterne.

Jens Møller (KrF):

Jeg vil gerne begynde med at takke hr. Gert Petersen for hans mange citater. De viser, at også socialdemokrater kan blive kloge, og det giver jo håb for fremtiden.

I øvrigt skal jeg holde mig til det foreliggende forslag og ikke gå meget ind på de andre ting i denne forligsskitse. Jeg mener, det er en god idé, at man venter med at udtale sin mening om tingene, til man kender nok til dem. Kun skal jeg på nuværende tidspunkt sige, at vi i kristeligt folkeparti er positivt indstillet over for dette forlig, og at vi vil gå langt for at undgå et valg, fordi vi mener, det vil være en katastrofe for landet

i den nuværende situation, hvis folketingets arbejde skal lammes i et par måneder med valgkamp og ny regeringsdannelse osv. Men det betyder ikke, at vi har afgivet en blankocheck hverken til regeringen eller til socialdemokratiet, det vil jeg gerne understrege.

Med hensyn til det lovforslag, der er til behandling nu, mener vi, at det er ganske og aldeles nødvendigt, at der bliver grebet ind, og at det sker hurtigt. Priserne stiger voldsomt i øjeblikket, og hvis ikke der bliver gjort noget ved det, kommer vi ind i en prisexplosion af hidtil ukendte dimensioner. Det vil i høj grad være til skade for samfundet. Det vil være til skade for konkurrenceevnen, det vil være til skade for beskæftigelsen, og det vil i høj grad være til skade for lønmodtagerne, der jo først får deres dyrtidsportioner et godt stykke efter, at prisstigningerne er sket.

Regeringens oprindelige forslag var i og for sig meget godt på mange måder, men det viste sig jo ret hurtigt, at det ikke havde mulighed for at blive gennemført. Derfor fremsatte vi i kristeligt folkeparti vort forslag, der gik ud på, at man ikke skulle røre dyrtidsportionerne, de skulle udbetales normalt og beskattes normalt, hvorimod man skulle erstatte arbejdsgiverne de tre dyrtidsportioner mod, at priserne så ikke steg af den grund, og samtidig indbyggede vi i vort forslag, at det kunne aftrappes.

Som man kan se, er dette meget nøje det samme forslag, som nu er fremsat af regeringen, og det kan jo kun være en glæde for os, at vores forslag har kunnet bruges som forligsgrundlag for regeringen og folketingets største parti. Den eneste ændring, der er i det, er spørgsmålet om opkrævningsmetoden; det er en uvæsentlig ting i denne forbindelse, og derfor kan vi ganske klart sige, at vi anbefaler forslaget.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg skal sige med det samme, at vi har ikke planer om at blande os i kappestriden om, hvis politik det er, der gennemføres. For en ordens skyld skal jeg sige, at det er ikke vores, og det er heller ikke lønmodtagernes. Vi overlader denne kappestrid til regeringen og socialdemokratiet, og i stedet synes jeg, det er rimeligt, at vi benytter det, man kalder en historisk dag, også til at vurdere, hvem den bliver historisk for.

[Knud Jespersen.]

Man kan jo godt holde mange taler om, at den økonomiske situation skal løses, og man gør det med den gammelkendte medicin, selv om man ved, at alle eksperter absolut og ubetinget siger, at det vil ikke gavne noget. Det vil skade en hel del. Det vil ikke løse problemerne omkring betalingsbalanceunderskuddet, der næsten er identisk med den belåning af kapitalværdigevinster, som man har i vores land. Det vil ikke klare noget i det samlede hele. Det, vi gør, og det, hr. Per Hækkerup også sagde, det var — ud over at behandle dette lovforslag — at så skal vi tage stilling til, hvad der er sket bag nedrullede gardiner, hvor man har hele eller halve eller helt forskellige forklaringer.

Dagbladet Aktuelt skriver i dag, at forliget hænger i en tynd tråd. På den anden side erklærer statsministeren, at det, der er sket, i virkeligheden er det samme, som regeringen har villet hele tiden, bare på en noget anden måde.

Når man taler om bunden opsparing, ja, så er det jo rigtig nok, at avislæsere kan sætte sig ind i, hvad det er, man har siddet og lavet i nattetimerne, men der er ingen, der har garantier for, at det er rigtigt, hvad der står i disse aviser, eller om man fastholder det. En sådan bunden opsparing har jo også den bagdel, at den vender den tunge ende nedad, for de, der har de laveste indtægter, har den højeste skattepligt, og de, der har de højeste indtægter, har den laveste skattepligt. Der findes mange med nul, og vi har peget på de 17 mia kr. der ikke bliver beskattet.

Hele denne side af sagen tager man ikke med. Man er indstillet på at give at par milliarder kroner til erhvervslivet. Hvem vil få mest her? Det vil ØK, og det vil olie- og benzinselskaberne, som ikke gør sig den ulejlighed at svare skat, det vil en række af dem, der i forvejen unddrager sig beskatning. Og hvad er motivet til, at de skulle have denne statshjælp? Ja, motivet er, at så vil det være omkostningsdæmpende.

Jeg tror ikke, man har ret til at sige vrøvl i en sådan forbindelse, men hvis det var sket under en nationaløkonomisk debat, ville man simpelt hen have sagt, at magen til makværk var ikke set, fordi det, alle må erkende, er, at skulle vi ud fra pristalsberegningen i januar 1971 og til i dag have haft

en effektiv regulering af lønningerne, så skulle man have haft 5 kr. og 3 øre mere i timen i gennemsnit. Man har 3 kr. og 20 øre mere, det vil sige, at man er ca. 2 kr. bag efter pr. time. Så stiger priserne uafbrudt, og så vil man vurdere ud fra decembertallet og give en regulering til lønmodtagerne i marts. Igen er vi et par måneder bagefter; det betyder, at til stadighed vil lønmodtagerne oparbejde et lønfterslæb. Og så står man sandt for dyden her og erklærer, at nu må man takke socialdemokratiet, fordi de tappert har gennemført, at regeringen ikke lagde sig på dyrtidstillægget.

Det er virkelig en søgt undskyldning. Nej, det, der er beviser for i denne sag — og det vil jeg gerne understrege over for regeringen — er, at denne regering har bevist én ting: at selv om man ikke har et flertal, så kan man godt have magt. Og det var noget af det, vi sagde til socialdemokratiet, dengang I spillede magten i hænderne på venstre-regeringen, at man kan godt regere med en mindretalsregering. Dengang sagde I, at det kunne man ikke. Nu viser den nuværende regering og dens leder, statsminister Poul Hartling, at man ikke alene kan regere, men at man også kan regere med det store socialdemokrati. Det er ganske interessant at se, hvordan man har kunnet bruge tugtens ris, sådan at I simpelt hen forvandler jer. Under en mindretalsregering siger I: vi kan ikke gennemføre den økonomiske politik, vi har besluttet, og nu kan I altså komme og sige: men venstre-regeringen kan gennemføre væsentlige dele af den.

Jeg anser det for en historisk tragedie og en historisk fallitbetræftelse på, at man i virkeligheden ikke har andre tanker end at søge at administrere det kapitalistiske samfund. Nu bliver det altså som støtteparti for venstre, nedskæringsregeringen, det bliver til tonerne af, at man sparer 1.500 mill. kr. Hvor sparer man dem? Hvem tager man dem fra? Ja, man tager dem stadig væk fra dem, der er dårligst stillet, det, socialdemokratiet har kritiseret ved åbningsdebatter her, og man giver til arbejdsgiverne over denne statsfinansiering.

Vi kan på ingen måde medvirke hertil. Det er ikke den store kapital, der mangler tilskud — det kan da ikke siges tit nok — det er i virkeligheden alle de ganske almindelige mennesker. Det er uddannelsesområ-

[Knud Jespersen.]

derne, det er de sociale kompensationer, hele denne side af sagen, som socialdemokratiet jo meget godt kender, men uvist af hvilken grund, måske af frygt for et valg, har partiet ladet sig diktere til at følge venstres holdning i denne sag.

Vi har peget på, hvad man kunne gøre, at man kunne gribe ind og beskatte de 17 mia kr., der unddrages beskatning. Vi har peget på, at man kunne stoppe spekulation i jord og fast ejendom, at man kunne forbyde belåninger, at man kunne sikre sig kontrolforanstaltninger, så man tog alle de såkaldte sorte penge, at man kunne sænke diskontoen og gribe ind over for obligationsrenter — et helt kompleks af ting og sager, som virkelig ville være omkostningsdæmpende. Det gør man ikke. Man vender sig igen til den brede del af befolkningen og siger, de må ofre. For hvem er det, der skal betale de 1.726 kr. pr. helårsarbejder, der skal gives til arbejdsgiverne? Det bliver jo arbejderne på ny, det bliver dem med deres restskatter, det bliver folke- og invalidepensionisterne. Men det er ØK, det er Esso, det er BP, der skal have pengene.

Nej, hvis man slog ind på en anden skattepolitik, hvor I virkelig prøvede i det store socialdemokrati at leve op til at være de riges ris og de fattiges værner og ikke som nu, hvor I er gået i klink med regeringen og blevet de fattiges ris og de riges værner, så kunne man også tvinge dette folketing til at arbejde. Og så var det jo rimeligt set fra ethvert demokratisk synspunkt, at når man behandler sådanne komplekser, stiller man folketingets partier lige. Det er helt urimeligt, at man har 1, 2, 3 æskesystemer, hvor man i korridorerne snakker tingene igennem, og så holder man nogle vældige taler om, at det er folketinget, der afgør tingene. Sandheden er jo, at de afgøres alle andre steder end i folketinget. De afgøres under pres fra erhvervslivet, de afgøres i tosidige samtaler, de afgøres i udvalg, hvor ikke alle, bl.a. vi, er med, og så får folketinget en

mangelfuld information, indtil man stilles over for fuldbyrdede kendsgerninger.

Hele det kompleks, der er udarbejdet, ser vi som en del af kapitalismens almene krise. Man kan selvfølgelig fortsætte lige så lang tid som Heath i England, og det fører til anarki. Man kan lade sig binde til alle mulige forpligtelser over for fællesmarkedet. Man kan erklære over for rige og fattige, at forsvarsforliget er ukrænkeligt, her står vi fast. Men man kan kun gøre det til en tid, for hvis man vil administrere kapitalismens almene krise, så skal man vælge imellem to klasser, dem, der skaber værdierne og hele tiden har betalt, og så dem, der tilegner sig. Vi har altså valgt den klasse, der skaber værdierne, og det befinder vi os godt i. Vi synes, det andet er asocialt, vi synes, det er nederdrægtigt, og vi vil bekæmpe enhver form for at hjælpe venstreregeringen til at overføre nye midler fra de fattige til dem, der er velbjærgede.

Poul Westergaard (DR):

Ja, som vi alle efterhånden ved, er det forslag, der her er til behandling, et resultat af forhandlinger, som regeringen har ført med partier, der under statsministerens sonderinger har vist særlig interesse for at bakke op om regeringens og om venstres hovedsynspunkter vedrørende en såkaldt samlet løsning på de økonomiske problemer.

Regeringen har ikke vurderet det sådan, at retsforbundet kan tælles blandt disse særlig interesserede, og derfor har regeringen heller ikke ment, at vi forinden denne førstebehandling af dette forslag burde have noget som helst konkret at vide om indholdet af regeringens samlede forhandlingsresultat, som dette forslag er en del af. Vi har som andre kunnet læse noget i avisen.

Det er vel så at opfatte som noget af en afvisning af retsforbundet fra regeringens og venstres side, endnu før vi i det politisk-økonomiske udvalg er nået til nogen som helst politisk afklaring omkring de mange positive bidrag og forslag til løsninger, der

[Poul Westergaard.]

er lagt frem, ikke blot fra vores side, men også fra andre sider. Regeringen har valgt at søge sammen med socialdemokratiet, som ikke har bidraget med ét eneste konkret udformet forslag i det samarbejdsforum, som jeg troede politisk-økonomisk udvalg skulle være i den nye politiske situation.

I betragtning af, at retsforbundet har fremlagt det mest omfattende spareforslag uden sociale skævheder og forslag om andre foranstaltninger, som tilsammen kunne bane vej for virkelig mærkbare skattelettelser for alle almindelige arbejds- og pensionsindkomster, ja, så må venstres afvisning af alt dette vist se lidt ejendommeligt ud i liberale vælgeres øjne.

Hvor venstre i et samarbejde med os og med andre partier kunne have fået offentlige besparelser på omkring 4 mia kr. og klækkelige skattnedsættelser, lader venstre sig nu tilsyneladende i stedet binde af socialdemokratiet til ikke at spare mere end sølle halvanden milliard kroner, halvanden milliard, som soldes op — og mere til — til regulære arbejdsgivertilskud, og i stedet for skattelettelser, som naturligvis kunne virke dæmpende på lønudviklingen og på omkostningsudviklingen, får skatteyderne skatteforhøjelser i form af bunden opsparing på over 1 mia kr.

Man fristes til at spørge: har venstre, og har socialdemokratiet intet som helst lært af valgresultatet? Var det valgets tale, at vi skal have den slags gammeldags kompromiser, som ingenting hjælper? Har venstre og socialdemokratiet heller ikke lært noget af de råd, som de økonomiske vismænd gav os forleden? De to partier foreslår at pumpe milliardbeløb ud i omsætningen netop i den første halvdel af 1974, hvor konjunkturterne ifølge vismændene tegner så nogenlunde, og hvor disse milliarder altså kun kan sætte yderligere skub i inflationen, mens man i den sidste ende af 1974, hvor udsigterne tegner dystert med voksende arbejdsløshed, foreslår en økonomisk stramning gennem bunden opsparing, som efter alle solemærker at dømme vil øge arbejdsløsheden yderligere. For mig at se er der hverken hoved eller hale i en sådan politik.

Op så bider man hovedet af al skam og lukker også øjnene for vismændenes og retsforbundets velmente råd om dog nu at be-

gynde at se lidt nærmere på de vældige ufortjente inflationsgevinster, som de store jord- og ejendomsbesiddere nu igennem så mange år har kunnet indkassere på bekostning af lønnen for det daglige arbejde. Her skal venstre, og her skal socialdemokratiet så åbenbart ikke have noget klinket.

Man foreslår nu her at bruge 1,9 mia kr. af skatteydernes penge til tilskud til alle de arbejdsgivere, som indbetaler ATP-bidrag, bortset fra offentlige arbejdsgivere, banker, sparekasser og forsikringsselskaber. Bortset fra disse skal de alle sammen have 1.728 kr. pr. ansat.

Lad os tage et eksempel. Indehaveren af et kendt herværende advokatfirma med ca. 70 ansatte skal efter regeringens forslag have 70 gange 1.728 kr. eller 120.960 kr. i statstilskud. Da indehaveren af dette advokatfirma, der jo er et skattet medlem af dette høje ting, efter eget udsagn ikke er noget beskattet medlem og ikke har nogen skattepligtig indkomst, skal han altså end ikke bidrage til den bundne opsparing. Altså et års ekstra gage formentlig skattefrit til min ærede folketingskollega. Jeg vil gerne spørge statsministeren, og jeg vil også gerne spørge hr. Anker Jørgensen, om man synes, det ærede medlem er det værd.

Eller et andet eksempel. Dansk Arbejdsgiverforening har vel ca. 300 ansatte, som man indbetaler ATP-bidrag for. Dansk Arbejdsgiverforening skal vel så efter dette forslag have 300 gange 1.728 kr. eller 516.000 kr. i tilskud fra skatteyderne. Man fristes næsten til at være uartig og for sig selv naturligvis overveje, om det mon er en passende kvittering for Arbejdsgiverforeningens bidrag til venstres valgkamp.

Hvis jeg anede, hvor mange mennesker LO har ansat, kunne jeg selvfølgelig anstille tilsvarende betragtninger her.

Men se, det er jo ikke pebernødder, vi her snakker om, det er skatteydernes surt tjente penge, som regeringen vil forvalte på denne måde. Der kunne nævnes stribevis af andre eksempler på lignende urimeligheder i kølvandet på dette lovforslag, og hvor hverken betalingsbalance eller Danmarks konkurrenceevne forbedres med én krone ved sådanne tilskud, og hvor ingen nok så snørklet prislov eller skrap prislov eller nok så mange prisinspektører eller kontrollanter vil kunne sikre borgerne nogen som helst form for

[Paul Westergaard.]

prisdæmpning til gengæld for den offervilje over for arbejdsgiverne, som dette forslag påtvinger Danmarks skatteydere.

Jeg har ved en tidligere lejlighed søgt at få opklaret, om arbejdsmarkedets parter, der jo må formodes at være lige så velorienterede om fremtidsudsigterne, som regeringen er det, om de, Arbejdsgiverforningen og LO altså, har henvendt sig til regeringen og sagt: kære regering, det ser galt ud, vi kan ikke klare de aftaler, som vi selv har indgået, for så bliver der virksomhedslukning og arbejdsløshed, og derfor må regeringen hjælpe os. Jeg mener at vide, at regeringen ikke har fået sådanne henvendelser, eller har den? Parterne har vist ikke engang udtrykt sympati for de forslag her, eller har de?

Det er stadig vores opfattelse, at hvis der virkelig er grundlag for de dystre udsigter for sidste halvdel af 1974, som vismændene har lagt frem, må der også være grundlag for, at arbejdsmarkedets parter overvejer, om forudsætningerne for de indgåede aftaler stadig er til stede. Hvis de selv tror på udsigter til virksomhedslukning og arbejdsløshed på grund af uforudsete, store omkostningsstigninger, er det naturligvis ikke blot deres ret, men det er også deres simple pligt at tage sagen op til ny forhandling og søge omkostningsstigningerne dæmpet. Og så må selvfølgelig finansministeren indlede tilsvarende forhandlinger på statens arbejdsområde med henblik på at sikre omkostningsdæmpninger her.

Så er det klart, at hvis dette nu skete, ville der kunne sikres en bedre placering af ansvaret for de ulykker, vi står over for, og for deres løsning og for deres undgåelse. Så kunne der være en god idé i, at regering og folketing satte sig for at mildne klimaet for sådanne forhandlinger ved at sikre en lettelse af skattetrykket gennem mærkbare besparelser på de offentlige budgetter og ved en indsats imod de ufortjente inflationsgevinster og spekulationsgevinster, som selvfølgelig med god grund er en torn i øjet på alle, der må leve af deres arbejde.

Se, det ville være en politik med noget perspektiv i og med rimelighed i og med sammenhæng i, og ansvaret ville være placeret de rigtige steder.

Regeringen har gættet rigtigt: retsforbun-

det har ingen sympati for dette forslag, og vi ønsker ikke, at provenuet af vores sparebestrebelse skal soldes op til skattelettelser, skattelettelser for jordbesidderne, og som tilskud til arbejdsgiverne. Det er et helt, helt andet sigte, vi har haft med vores politik.

Lindholt (FP):

Hr. Christophersen har ganske ret i det, han sagde: vi har ikke fra fremskridtspartiet fremlagt noget forslag om besparelser på 8 mia kr. Det er fuldstændig korrekt. Men på den anden side har vi kl. 2 minutter over 11 i dag fremsat et forslag om besparelser på det offentlige budget på 9 mia og 374 mill. kr. Det er afleveret til finansudvalgets sekretariat, og jeg håber, at det i løbet af eftermiddagen vil blive omdelt til folketingsmedlemmerne; jeg vil personligt overrække et eksemplar til hr. Christophersen.

Jeg synes rigtignok, det havde været bedre, hvis regeringen havde fulgt den linie, som fremskridtspartiet har lagt allerede i sit program, nemlig at hidføre skattebesparelser gennem besparelser på det offentlige budget. Vi holder kursen, vi holder den i den linie, vi lagde op til inden dette valg, og dette her er anden fase i den udvikling, som er i gang, og som også vil komme. Det er helt sikkert, den vil komme, for det forslag, som regeringen nu i samarbejde med socialdemokratiet er nået frem til — socialdemokratiet, det parti, som har været en af hovedårsagerne til det økonomiske dilemma, som landet befinder sig i — det forslag vil simpelt hen ikke kunne gennemføres. Det vil skabe sådanne forvridninger inden for hele samfundet, så det alene af den grund burde stemmes ned af samtlige partier her i salen. Det er heller ikke i overensstemmelse med det program, som vi selvfølgelig har fremlagt. Det kunne man heller ikke forvente at det ville være. I det hele taget mener jeg, at regeringen har lagt sig på den hårde linie. Man har lagt sig på en linie, der udelukkede forhandlinger med andre end socialdemokratiet. Man har ikke ønsket at forhandle med, i hvert fald føre realistiske forhandlinger med, landets næststørste parti — socialdemokratiet er jo det største endnu, men det varer ikke længe. I haster frem mod det næste valg, I haster frem mod tiltetgørelsen.

Formanden:

Det er et forslag, vi behandler.

Lindholt (FP):

Ja, jeg er klar over det, men det var lige et par bemærkninger, som jeg blev provokeret til af det ærede medlem hr. Christophersen.

Det, vi behandler, er også et spørgsmål om landets økonomi og landets tarv i det hele taget, og det må nok erkendes, at de forslag, som kommer fra regeringspartiets side, i hvert fald ikke er noget, der tjener nogen samfundsgruppe her i landet til nogen gavn og heller ikke tjener landet til nogen gavn, så derfor vil vi bestemt stemme imod det.

Arbejdsministeren (Johan Philipsen):

Må jeg først takke samtlige ordførere for indlæggene i debatten. Det er altid velgørende at få synspunkterne klaret op. Så ved vi i alt fald nogenlunde, hvor partierne står.

Jeg skal af enkeltheder kun svare på to spørgsmål. Det første er, at ordføreren for fremskridtspartiet, hr. Gede, tillod sig at dividere og gange ud fra de administrationsomkostninger, der var, sidste gang man gennemførte noget lignende, og var kommet frem til så højt et tal som administrationsomkostninger på 34 mill. kr.

Jeg kan oplyse, at den kreds af personer, det kommer til at dreje sig om, arbejdsgiverne, i dette tilfælde bliver mindre end sidst, og man kan altså ikke tillade sig ud fra det, der skete dengang, en så primitiv udregning, som intet formål tjener efter min mening. Vi har og jeg har meget loyalt oplyst, hvad det kostede sidst, og vi er selvfølgelig villige til i udvalget at give yderligere oplysninger, men den form for matematik kan altså ikke anvendes i en debat.

Så skal jeg i øvrigt kun føje til til hr. Dahlgaard, der nævnte foreninger med statstilskud osv., at hans opfattelse er korrekt. Skillelinien imellem dem, der skal have, og dem, der ikke skal have, er lagt af administrative grunde, lagt således, at de administrative omkostninger bliver mindst muligt. Det vil formodentlig vise sig under udvalgsarbejdet, at en eventuel ændring af denne skillelinie ikke bringer væsentlige ændringer i beløbstørrelsen, og derfor vil jeg advare imod, at man flytter på denne

skillelinie, der er lagt. Det er den administrativt letteste.

Så har jeg kun én bemærkning til sidst, og den går på det af flere ordførere nævnte begreb arbejdsgivertilskud osv. Forholdene er, som alle ved, at vi er inde i en periode med meget stærke pris- og lønstigninger, og ingen med ansvar i behold kan vel se denne tid i møde uden at gøre sig visse tanker om, hvorledes dette samfund vil se ud om et år fra dato, hvis der intet gøres for at bremse disse pris- og lønstigninger. Det er sagt i fremsættelsestalen, at de beløb, der her er tale om, som nogle siger er tilskud til arbejdsgivere, anvendes med det bestemte formål at holde priserne lavere, end de ellers ville være, og til intet andet formål. Det tjener intet formål at tilsløre, hvilken målsætning vi har med disse penge, ved at bringe andre faktorer ind i debatten.

Statsministeren (Poul Hartling):

Efter at have hørt ordførertalerne må regeringen give udtryk for tilfredshed med den ansvarsfølelse over for de alvorlige økonomiske problemer, vi står over for, som flertallet af partierne har givet udtryk for. Bortset fra fremskridtspartiet og socialistisk folkeparti blev vi da også fri for den gammeldags politiske debatform: at man skulle hale tidligere politiske standpunkter frem og citere for at slå den slags i hovedet på andre. Det er en gammeldags, ja, en næsten forældet debatform, som et parti, der bruger varebetegnelsen fremskridt, betjener sig af.

Regeringen har lagt sine forslag frem, og regeringen har derefter haft direkte kontakt med alle folketingets partier et efter et. Når derfor retsforbundets ordfører, hr. Poul Westergaard, siger, at der er ingen, der har villet tale med retsforbundet, og at man altså ikke har fundet retsforbundet værdigt dertil, og at der deri ligger en afvisning af retsforbundet, og når hr. Lindholt siger, at der ikke er ført realistiske forhandlinger med fremskridtspartiet, må jeg enten afvise det eller også opfatte det på den måde, at de pågældende partier ikke har kontakt med deres egen formand.

Der er ført forhandling med hr. Ib Christensen og med hr. Glistrup; om det har været realistiske forhandlinger, kan man jo diskutere, men regeringen har i hvert fald

[Statsministeren.]

forsøgt på at forklare, hvad der lå i vore tanker, og prøvet på som over for ethvert andet parti at få en fornemmelse af, om der var respons, om der altså var mulighed for dér at finde forståelse for synspunkterne og komme videre med dem. Jeg har haft en fornemmelse af, at det var en forstandig og rimelig samtale, vi havde, men jeg vil bare for en ordens skyld sige, at der ligger ikke nogen afvisning hverken af det ene eller det andet parti i den fremgangsmåde, vi har fulgt.

Dette forslag er kommet til verden som led i et forlig — det er ikke skjult for nogen — og der er nogen, der har kaldt det for historisk; det kunne måske give anledning til et par korte politiske bemærkninger.

Regeringen og regeringspartiet har ført særlig grundige forhandlinger med det største parti, med socialdemokratiet. Jeg vil gerne give udtryk for min glæde over, at vi er nået frem til et resultat. Vi er enedes om et forlig, og dette forlig skal forstås som et udgangspunkt for og et grundlag for at samle det fornødne flertal om den nødvendige politik her i folketinget. Hvis vi skal undgå en broget og uoverskuelig situation, sådan som de politiske forhold nu engang er, eller en fastlåsnings af samarbejds mønstret her i folketinget, er det nødvendigt, at partierne herinde går ind i et ansvarligt samarbejde. Det kan ikke ske, hvis alle partier graver sig ned i fastlåsende standpunkter, i doktrinære opfattelser. Der er, så vidt jeg kunne høre på ordførertalerne, stadig nogle stykker, der er gravet ned, og som bare slynger skældsord efter dem, der forsøger at gøre arbejdet på marken.

Det kan ikke ske, siger jeg, hvis vi graver os ned, det kan kun ske, hvis vi går ind i et samarbejde. Man må da se med åbne øjne — og det er jeg overbevist om at socialdemokratiet gør, og det gør venstre, det gør også andre partier, der her har haft ordet — at tager man et samarbejde op, betyder det netop, at man ikke ensidigt og konsekvent kun forfølger sine egne synspunkter, for et forlig består nu engang i, at der er flere om det, og at man bøjer sig mod hinanden.

Jeg tror og håber, at det indgåede forlig imellem socialdemokratiet og regeringen er den første begyndelse til et arbejdende, besindigt folketing. Hvis det går sådan, hvis den tro og det håb går i opfyldelse, er der virke-

lig sket noget politisk afgørende i disse dage, og derfor er det måske ikke ubegrundet, at flere af ordførerne har brugt udtryk som en historisk dag.

Jeg lagde mærke til, at hr. Gert Petersen og også den kommunistiske ordfører kaldte det for en tragisk dag. På den baggrund kunne man måske gå næsten videre end til en historisk dag og sige, at dette er vist en lykkelig dag for landet.

I forlængelse af dette vil jeg så blot sige til hr. Dahlgaard og til hr. Schlüter og til flere ordførere, som strejfede problemet, at der altså i forliget ikke ligger et ønske om at udelukke noget andet parti, men tværtimod et ønske om at skabe det nødvendige udgangspunkt for en nødvendig forhandling, derefter nødvendige beslutninger og et nødvendigt flertal. For det er nu engang situationen i dette folketing, at to partier er ikke et flertal, og så er det lige meget, hvilke to partier man vil nævne.

Derfor skal der et samarbejde til, og derfor skulle denne forligsaftale gerne være et udgangspunkt for et sådant samarbejde. En forligsaftale betyder naturligvis, at socialdemokratiet og venstre ikke kan gå på egen hånd i de punkter, som forliget omfatter, men at de to partier — jeg tror, jeg har lov at sige det på begge partiers vegne — i fællesskab ønsker og søger at forhandle med andre, at inddrage dem i det fælles arbejde for at gennemføre ansvarlige løsninger.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Statsministeren bør ikke kalde en orienterende samtale af ca. 10 minutters varighed for en forhandling. Det var en orienterende samtale, hvor statsministeren ganske kort orienterede noget om det, statsministeren havde i tankerne at forliges med socialdemokratiet om. Det er ikke en forhandling, det er en karikatur af en forhandling. Det er i øvrigt vores opfattelse, som også er udtrykt her, at vi ønsker, at de reale forhandlinger skal ske i folketingets politisk-økonomiske udvalg og ikke i kaffeklubber eller lignende selskaber uden for folketingets ansvarlige udvalg.

Førmanden:

Vi går derefter til anden omgang, og jeg

[Formanden.]

beder de ordførere, der ønsker ordet, om at melde sig.

Per Hækkerup (S):

Kun nogle ganske få bemærkninger. Når hr. Dahlgaard siger, at det radikale venstre ønsker den bundne opsparing erstattet af besparelser, må det altså betyde besparelser af et omfang på ca. 1 mia kr. Jeg er overbevist om, at det ikke vil være muligt at gennemføre sådanne besparelser på den kommende finanslov, uden at det kommer til at gå alvorligt ud over den sociale sektor, og uden at det kommer til at gå alvorligt ud over undervisningssektoren. Jeg håber sandelig ikke, at det vil være det radikale venstres linje. Jeg tror, man skal en anden vej.

Så vil jeg gerne sige til hr. Gert Petersen, der morede sig med at citere udmærkede betragtninger, jeg havde fremført i 1970, at også hr. Gert Petersen har sikkert forstået, at den faktiske økonomiske situation og udviklingstendens i dag har en helt anden og alvorligere karakter end den i 1970. Jeg mener ikke, det er forsvarligt bare at sætte sig hen og ikke foretage noget som helst, og det er den linie reelt, socialistisk folkeparti har valgt.

Jeg vil gerne sige til hr. Gert Petersen og til hr. Knud Jespersen, at hvis de prøver på at tælle mandaterne her i tinget, ved de lige så godt som jeg, at der ikke er skygge af chance for, at de synspunkter, som socialdemokratiet kunne ønske gennemført, rent og purt kan føres igennem, og hvis man ikke vil vælge at sætte sig selv totalt uden for indflydelse — det ved jeg, det vil det kommunistiske parti; jeg forstår, det er kun nødtvungent, at socialistisk folkeparti må gøre det i denne sag — er man nødt til at søge kompromis med partier, der kan udgøre et flertal for en politik, som giver os så meget af det, vi kunne ønske, som muligt. Det er ikke os, der kan diktere, hvad der skal vedtages herinde. Det er ikke os, der kan bestemme, hvilken holdning de enkelte partier skal indtage. Vi er nødt til at forhandle os frem, og det ville efter min opfattelse være ulykkeligt, hvis der i denne situation enten ingenting skete eller venstre regeringen blev tvunget til at søge sig et flertal her i salen uden om socialdemokratiet.

Jeg er overbevist om, med den tale, hr.

Gede holdt, at det ville være ulykkeligt for landet, hvis en venstre regering blev tvunget til at søge sit flertal sammen med fremskridtspartiet.

Gede (FP):

Jeg ved ikke rigtig, om jeg skal være stolt eller det modsatte over, at vi har haft så stor indflydelse på socialdemokratiet. I øjeblikket er jeg i og for sig mest tilbøjelig til ikke at være stolt over det.

Der er blevet sagt meget om ansvarlige partier, som vil gå ud og gøre markarbejdet eller noget i den retning. Nu er det meget godt at kunne enes om noget, men det er jo ikke ligegyldigt, hvad man enes om. Regeringens holdning forekommer mig at minde om det gamle udtryk, at det er bedre at komme galt af sted end slet ikke at komme af sted. Og på den måde ønsker vi i hvert tilfælde ikke at komme af sted.

Hr. Christophersen sagde, at vi havde jo ikke villet medvirke til nogen løsning. Vi har dog gentagne gange både her i salen og over for statsministeren sagt, at vi var meget positive over for et samarbejde med regeringen. Vi stillede kun én eneste betingelse, nemlig at vi skulle have en betydelig forhøjelse af den skattefrie bundgrænse. Men den slags skattelempler er regeringen tilsyneladende ikke interesseret i.

Så sagde hr. Christophersen, at vi ikke havde interesseret os for valutabalancen og rentehøjden og mange af den slags ting. Tja, nu er jeg ganske vist ikke cand. polit., men jeg kan da alligevel godt indse, at hvis Danmarks eksport er for lille og vores import for stor, kunne det eventuelt hænge sammen med, at vi havde for få mennesker beskæftiget på konkurrenceområdet, altså i eksportindustri og importkonkurrerende industri, og når vi har for få mennesker beskæftiget dér, har det flere grunde.

For det første er det en forudsætning for, at erhvervslivet ansætter flere folk, at det kan betale sig at ansætte flere folk. Den anden forudsætning er, at der er flere folk til disposition. Igennem den skattelovgivning, man har ført, er det blevet sådan, at erhvervslivets interesse for at producere mere i vidt omfang er blevet stærkt begrænset, og lønmodtagernes interesse i at arbejde mere er blevet om muligt endnu mere begrænset. Og så har man da for øvrigt sørget for at an-

[Gede.]

sætte en så stor del af arbejdskraften i den offentlige sektor, at der i øjeblikket slet ikke er den fornødne arbejdskraft til disposition. Jeg tror ved nøjere eftertanke, at hr. Christophersen ikke kan komme uden om at give mig ret i, at det eneste virkelig effektive middel er at skaffe sådanne forhold for erhvervslivet, at de bliver interesseret i at producere, og skaffe sådanne forhold for lønmodtagerne, at de bliver interesseret i at medvirke til at producere, og at frigøre ressourcer fra den offentlige sektor, sådan at erhvervslivet får mulighed for at få den fornødne arbejdskraft.

Christophersen (V):

Jeg skal først tilslutte mig de synspunkter, statsministeren gjorde gældende på regeringens vegne, når det drejede sig om de øvrige partiers deltagelse i det parlamentariske arbejde med løsningen af de problemer, vi står over for.

Det er klart, at forudsætningen for, at det grundlag, som nu er tilvejebragt ved aftalen mellem venstre og socialdemokratiet, kan omsættes til praktisk lovgivning, naturligvis er, at andre partier deltager i den konkrete udformning, og naturligvis ønsker og håber venstre, at disse andre partier vil bidrage også med konstruktive synspunkter, med ideer osv. Det er ganske klart, at selv om de ting, vi i øjeblikket drøfter, gennemføres, er vi dermed langt fra nået frem til en virkelig definitiv løsning på vore akutte problemer.

Jeg skal så blot til hr. Gede sige, at nu nytter det ikke noget, at man vil fortæbe sig i de langsigtede problemer for dansk økonomi. Naturligvis er det nødvendigt at foretage en dybtgående revision af hele den offentlige udgiftspolitik, naturligvis er det nødvendigt at foretage en dybtgående revision af hele vores indkomstskattelovgivning; herom tror jeg ikke der er megen uenighed mellem partierne i folketinget. Men det, som vi nu drøfter, er, hvad man kan gennemføre med virkning 3 eller 4 uger frem fra dato, og indtil nu har vi om disse problemer ikke set et eneste forslag fra fremskridtspartiet. Vi har set et fuldkommen uansvarligt forslag om at fjerne indkomstbeskatningen fra 1. januar 1975, det har været det eneste konstruktive bidrag.

Nu kan jeg forstå på det, hr. Lindholt

sagde i sine bemærkninger om det forslag, vi drøfter her, at fremskridtspartiet var af den opfattelse, at man kunne stille forslag om besparelser på 9 mia kr. Jeg glæder mig til at læse det forslag; vi har altså ikke fået det endnu. Om det på nogen måde kan overflødiggøre det, vi her i dag drøfter, har jeg derimod min stærke tvivl om. Besparelser betyder jo ikke, at man forhindrer de vældige omkostningsstigninger, der er udsigt til allerede fra den 1. marts 1974, og det har også været regeringens og venstres synspunkt, at en omkostningsdæmpende politik hånd i hånd med en statsfinansiel stramning og en besparelspolitik var det eneste fornuftige svar på de problemer, vi står over for. Man kan ikke kun nøjes med at beskæftige sig med den ene side af problemerne.

Dahlgaard (RV):

Hr. Per Hækkerup forsvarede den bundne opsparing, jeg vil ikke sige stærkere, men varmere, end jeg egentlig havde ventet. Vi ønsker fra radikal side at komme uden om denne bundne opsparing, og det er derfor, jeg har gjort de bemærkninger, jeg fremkom med. Vi betragter ikke den bundne opsparing i den form, som vi foreløbig har stiftet bekendtskab med den, som værende socialt i balance.

En af de ting, der kan ske, er, at den, der henter sin boligsikring, skal hen og aflevere disse penge til bunden opsparing, og det er ikke noget, der skaber ret meget andet end Glistrup'er i dette land.

Vi er enige i, at der skal sættes noget andet i stedet. Om vi nødvendigvis skal nå op på 1 mia kr. i besparelser, er tvivlsomt, for der er også det ved den bundne opsparing, at den er ikke finanspolitisk effektiv for fuldt pålydende. Vi skal nok komme med vore konkretiserede forslag på disse punkter, og jeg håber, de vil have en sådan karakter, at også hr. Per Hækkerup og hans parti vil kunne gå ind i en realitetsdrøftelse af dem.

Statsministerens udtalelser om samarbejdet her i folketinget i tilknytning til det foreliggende lovforslag hilser jeg velkommen. Jeg forstår, at det skal opfattes på den måde, at det forlig, der er indgået mellem regeringen og socialdemokratiet, er en indbydelse til forhandlinger og en indbydelse til samarbejde. Jeg må opfatte det derhen, at

[Dahlgard.]

det ikke blot er en indbydelse til at komme med forslag, ideer, ønsker, og jeg ved ikke hvad, i tilknytning til forliget, men at der også er tale om, at man står åben og er bevægelig i henseende til at lave om på visse enkeltheder i forliget, i hvert fald er parat til at gå ind i diskussion om det. Når man inviterer, er det med åbne og ikke med lukkede øjne, og jeg håber, at det skal opfattes på den måde.

Schlüter (KF):

Kun to bemærkninger. Jeg har forstået, selv om det ikke er det, vi behandler i dag, at et led i den samlede forligspolitik skal være den bundne opsparing, og at den skal være af størrelsesordenen 1 mia kr. Nu er det sådan, at denne bundne opsparing skal ikke bruges til at finansiere virksomhedstilskuddene med. Det bedste, man kan sige om den bundne opsparing — og det er nok også det eneste gode — er, at pengene skal bindes i pengeinstitutter. De går altså ikke i statskassen, så der er ikke den sammenhæng mellem virksomhedstilskuddene og den bundne opsparing, at den sidste skal finansiere de første, og så er det, jeg gerne vil vende tilbage til tanken om yderligere besparelser, for så må ideen være den, at den bundne opsparing alene skal tjene den opgave at have finanspolitisk effekt, en efterspørgselsdæmpende virkning. Men hvis man nu ser på, hvordan besparelser her virker, så tror jeg ikke, at der findes en eneste her i denne sal, som vil benægte, at besparelser har en langt større forbrugsdæmpende effekt end en bunden opsparing.

Hvis vi går de analyser over multiplikatorforholdene igennem, som vismændene har udarbejdet, viser de meget, meget tydeligt, at hvis en besparelsesbuket er rigtigt sammensat, så vil 500 mill. kr. yderligere besparelse virke mere effektivt end en bunden opsparing på 1 mia kr., fordi der i vid udstrækning blot bliver tale om overflytning fra én konto til en anden inden for et pengeinstitut.

Derfor vil jeg gerne have gjort klart nu, at vi mener, at det politisk-økonomiske udvalg, når det om lidt begynder sit arbejde, skal vende tilbage til spørgsmålet om yderligere besparelser. Jeg håber ikke, rege-

ringen nu har afskåret sig fra at viderebehandle sine egne eller andre partiets forslag.

Til sidst blot dette. Jeg har forstået, at den uklarhed, som var til stede i nat omkring forligets nærmere indhold, nu skulle være overstået. Hvis det er tilfældet, beder jeg om, at vi, når vi begynder arbejdet i det politisk-økonomiske udvalg, må få et notat om, hvor meget forliget omfatter. Det er næsten nødvendigt, hvis det også omfatter højere aktieselskabsskatter, et eller andet om 2½ pct. afgiften ved salg af fast ejendom og måske flere elementer endnu. Vi må vide, hvad de samlede økonomiske og finanspolitiske virkninger er af det, der nu er aftalt, og som der formentlig og forhåbentlig er enighed om. Derfor gentager jeg opfordringen til statsministeren om, at han lover os, at når vi tager fat på arbejdet i det politisk-økonomiske udvalg i eftermiddag, får vi omsider det notat om forligets indhold, som er en nødvendighed, for at vi kan se det lovforslag, som vi om lidt slutter førstebehandlingen af, i den rigtige sammenhæng.

Gert Petersen (SF):

Jeg har to bemærkninger til statsministeren.

Man kan da godt se sådan på det, at det er en lykkelig dag, den dag den danske stat ud af de penge, som indbetales af skatteyderne, hvoraf ca. 80 pct. er lønmodtagere, ekspederer 2 mia kr. videre til arbejdsgiverne. Det er et helt subjektivt skøn. Vi ser forskelligt på tingene. Jeg anser det for en særdeles tragisk og ulykkelig dag, da man finder på sådan noget og gennemfører en så åbenbar klassepolitik, og jeg anser det for endnu mere tragisk — og jeg mener det virkelig — at man har fået socialdemokratiet i gyngen, om jeg så må sige, på en sådan politik.

Så vil jeg også sige til statsministeren, som var så elskværdig at lægge en beskyttende vinge ud over hr. Per Hækkerup, som dog er i stand til at svare for sig selv, at når jeg fremdrog et gammelt citat — ikke så gammelt endda, 4 år — var det ikke bare for at minde hr. Per Hækkerup om det, det var også, fordi jeg synes, at det ikke kunne siges bedre. Jeg kunne ikke med egne ord finde en bedre formulering af kritikken af det, som regeringen og socialdemokratiet nu

[Gert Petersen.]

er blevet enige om, det kunne jeg ikke, så derfor synes jeg, det var meget passende at benytte de ord, som hr. Per Hækkerup havde anvendt den 15. maj 1970.

Dernæst vil jeg sige til hr. Per Hækkerup, at jeg slet ikke har benægtet, at det er en alvorlig økonomisk situation. I modsætning til de mere optimistiske røster, som f.eks. har lydt fra fremskridtspartiet og fra hr. Erhard Jakobsens parti i hvert fald før valget om, at der ikke var nogen særlig ko på isen, hvad økonomien angik, anser jeg den økonomiske situation for at være særdeles alvorlig. Den er alvorlig ikke bare herhjemme, men, som jeg sagde for lidt siden, i hele den vestlige eller kapitalistiske verden. Det gælder det valutariske spørgsmål, det gælder handelspolitik, det gælder en lang, lang række andre problemer. Inflationen er heller ikke noget specielt dansk fænomen, som man engang imellem skulle tro, når man hører på debatten i denne sal. Nej, inflationen hærger også i Vesttyskland, den hærger i Frankrig, i Storbritannien, i Italien, i en lang række lande.

Det er en meget dybtgående krise, der ikke kan løses med de gammeldags metoder, og dette er en gammeldags metode, den er i hvert fald 4 år gammel, for da blev den lanceret første gang af den forrige borgerlige regering. Den kan ikke løses med de gammeldags metoder, og det, jeg synes socialdemokratiet ærligt og åbent skulle sige til befolkningen, er, at disse metoder duer ikke længere.

Jeg har ikke det mindste imod, at man går ind i en forhandling, men det er da forkasteligt, at man under en sådan forhandling lader sig diktere i hovedspørgsmålene af frygt for det ene eller det andet, jeg ved ikke for hvad, men man har ladet sig diktere, man har accepteret en politik, som man tidligere har fordømt på det voldsomste, en metode, som man har fordømt.

Jeg har ikke sagt, at der ikke skulle gøres noget ved den økonomiske situation, det er ikke derfor, jeg fremdrog citatet af, hvad

socialdemokratiets ordfører tidligere sagde, men det var på grund af hans stempling af den metode, som her er anvendt, og den metode er lige så ringe i dag, som den var for 4 år siden. Der er andre metoder, der skal til for at løse de økonomiske problemer. Det beskæftigede jeg mig med i mit første indlæg, så jeg vil ikke gentage det nu. Jeg tror heller ikke, det gør indtryk lige i øjeblikket, men jeg er helt sikker på, at efterhånden som situationen skrider frem og det viser sig, at det her heller ikke hjælper noget — for det gør det ikke — så vil man rundt omkring i befolkningen i stigende grad indstille sig på andre metoder, socialistiske metoder, og hvis socialdemokratiet ikke vil være med til at tilråde befolkningen det, må vi andre tage opgaven på os.

Knud Jespersen (DKP):

Først en lille bemærkning til hr. Per Hækkerup om indflydelse og medbestemmelse. Det er også en lidt gammel travet, at man tror, at hver gang man sammen med nogen gennemfører noget halvdårligt eller heldårligt, har man indflydelse. Nej, det, man har i den sag, er ansvar og medansvar, og det var det, jeg talte om. Jeg bed også mærke i, at hr. Per Hækkerup ikke bestred, at arbejdernes lønninger ikke er skyld i inflationen, at hele den måde, hvorpå man med kapitalistiske og klassemæssige metoder søger ikke at løse, men at forværre tingene, i virkeligheden ikke er medindflydelse, men det er at bøje sig for et diktat fra den nuværende statsminister.

Så må jeg have lov til at spørge: kan det virkelig være rigtigt — jeg stiller mig selv det spørgsmål, og det gælder også hr. Anker Jørgensen — at man synes, denne økonomiske løsning er genial? Vi har lige lavet et regnestykke, og det passer, at ØK, hvis man godtager det lovforslag, der ligger her, skal have 65 mill. kr. af statskassen, Christiani & Nielsen 21 mill. kr., Danfoss 17 mill. kr., bryggerierne 14 mill. kr., KTAS 13 mill. kr., Superfos 9 mill. kr., Esso, der ikke er glad for at betale skat, 3 mill. kr., BP, der er lige

[Knuud Jespersen.]

så begejstret for skatteordningen, 2½ mill. kr., Shell 2 mill. kr. Og når jeg så tænker på, at vi har diskuteret her, om vi kunne få indsigt i erhvervslivet. ØK nægter at give oplysninger, vi har ikke ret til at lave kontrollove, siger man, vi skal lade privatlivet være i fred. Så kommer vi her en påbegyndt weekend og stilles over for et forslag, der siger, at det er i grunden ganske genialt nationaløkonomisk og inflationsbekæmpende, hvis man forærer disse virksomheder disse penge, og så har man i posen til almindelige mennesker: tvangssparing, en række nedskæringer på uddannelsesområdet og andre områder. Hvis det er sådan, at man anser det for at være en ny form for politik, så synes jeg i alt fald, at socialdemokratiet skulle erklære sig ganske åbent.

Det jeg pegede på i første omgang, var, at man kan bekæmpe inflationen, men så skal man ikke blive ved med at gribe ind med de traditionelle midler, så skal man ikke blive ved med at begunstige dem, der er privilegeret i forvejen, og hvis ikke man kan frigøre sig for denne vanetænkning, kan man jo godt holde taler for hinanden om, hvor megen indflydelse man har på tingene, men så står tilbage, at man lod sig diktere, og så er det også en slags bekræftelse af, at det havde været mere rimeligt, om socialdemokratiet havde overtaget regeringsmagten og ansvaret for, hvordan tingene skulle løses, i stedet for at lade sig dirigere af en venstre-regering og nu samtidig optræde som dens støtteparti.

Må jeg sige til statsministeren, at når det bliver sagt, at man har forhandlet, er det en mild overdrivelse. Nu forlanger jeg ikke, at statsministeren og jeg skulle kunne mødes og forhandle. Der var vist heller ingen, der troede, at der var ved at opstå en alliance dér, og det er jeg glad for, for det betyder, at jeg har et godt ry. Der er ingen, der vil mistænke mig for sådan noget. Alligevel var det sådan, at vores samtale — den varede kun nogle få minutter — var behagelig, vi fik at vide, hvad arbejdsgiverne skulle have, men ikke ret meget om, hvad de andre skulle af med. Det var en orientering, og jeg sagde til statsministeren, at man kender vores mening, og det gjorde statsministeren også. Jeg vil sige, at den konsekvens, man bør drage, er, at samtaler af den art bør være noget

udvidet, hvis det er sådan, at de skal indgå i folketingets forhandlinger som udtryk for en forhandling. Det vil jeg gerne understrege. Der har ikke været forhandlet med det kommunistiske parti, der har været givet en kort orientering med en mild og venlig stemmeføring om, hvordan man vil gennemføre den klassepolitik, socialdemokratiet og venstre nu er blevet enige om.

Poul Westergaard (DR):

Det er ofte sådan, at når man står og mangler argumenter eller ikke rigtig kan forsvare et standpunkt, så kan man altid falde tilbage på at begynde at snakke om, hvem der er ansvarlige, mere ansvarlige, mindre ansvarlige eller uansvarlige. Det er også sådan, at når man siger sådan noget, betyder det normalt, at de ansvarlige er dem, der giver tilslutning, dem, der er enige, dem, der støtter.

Hr. Christophersen sagde heroppe lidt om, hvad opgaven nu var for de ansvarlige, som man stadig indbød til samarbejde, og det forstod jeg var noget med, at man håbede på, at de andre partier ville deltage i den konkrete udformning af venstres aftale med socialdemokratiet.

Det kan da godt være, at jeg i mine kritiske bemærkninger til forløbet af det her havde misforstået noget. Jeg var gået ud fra, at der lå et forhandlingsresultat, som vi andre, der var gået til ærlige, oprigtige og fordomsfrie forhandlinger i det politisk-økonomiske udvalg, ikke havde set på tryk, men kun kendte fra nogle forskellige avisreferater. Det, vi nu indbydes til samarbejde om, er altså at fylde den aftale ud, som vi ikke engang har fået lov at se.

Jeg vil godt sige med det samme, at jeg til stadighed har haft en anden opfattelse af, hvad der lå i samarbejdsbegrebet og i ansvarlighedsbegrebet. Jeg ville bestemte føle, at jeg svigtede de vælgere, der har valgt mig, hvis jeg påtog mig den opgave at sidde og fylde den aftale ud, som er indgået mellem venstre og socialdemokratiet. Men hvis det er rigtigt, som det ligesom lå i statsministerens ord, at der stadig væk er mulighed for at forhandle, ok, så forventer vi da også, at der fra regeringens side, hvis man er interesseret i at forhandle med os, åbnes for bare en lille imødekommenhed i retning af de synspunkter, som vi har givet udtryk for.

[Poul Westergaard.]

Jeg er godt klar over, at med 5 mandater kan vi ikke forvente de helt store resultater, men vi ville da gerne, hvis vi skal ind i et sådant samarbejde, kunne sige, at vi har fået noget for at give os, for at komme til at høre til dem, som statsministeren betegner som ansvarlige partier.

Jeg håber på, at det i de kommende forhandlinger vil vise sig, om der er noget om den snak, eller vi bare skal sidde og fylde ud. Hvis det sidste er tilfældet, vil vi ikke bruge ret meget tid på det.

Anker Jørgensen (S):

Jeg mener, det er rimeligt at gøre nogle bemærkninger om det forlig, der er sluttet af socialdemokratiet og regeringen. Jeg mener, det er rigtigt at gøre bemærkningerne nu, for nu er der et forlig.

Som alle ved, har der været forhandlet i længere tid, og der er også sivet et og andet ud om, hvad forhandlingerne sandsynligvis ville resultere i, men for en ordens skyld gør jeg opmærksom på, at forliget først er endeligt nu til morgen, og det er med et sådant indhold, at begge grupper, begge partier, finder det acceptabelt.

Jeg er ganske enig, når det fra forskellige ordføreres side har været sagt, at man naturligvis må have dette forlig på bordet, men det er altså først endeligt vedtaget nu. Jeg kan dog give tilsagn om, at det naturligvis vil blive fremlagt bl. a. i det politisk-økonomiske udvalg.

Jeg skal ikke gå i detaljer, men sige, at forliget har fire hovedpunkter.

Det første drejer sig om det, som vitterlig, specielt nu, er et problem, nemlig omkostningsforøgelserne i dansk erhvervsliv. Det er et forsøg på at gennemføre en tilskudsordning, en støtte til nedbringelse af omkostningsstigningen, og selv om man naturligvis altid kan diskutere, om dette er den eneste geniale løsning, er der i hvert fald én ting, der er sikkert: at noget måtte gøres, og at dette ikke kan undgås, når man husker, at der er en skærpet prislov og avancelov, når man ved, at der også i det politisk-økonomiske udvalg ligger et lovforslag, der skal begrænse udbytter og den slags. Der er ingen tvivl om, at det vil virke positivt, og jeg må i hvert fald sige, at det er særlig nødvendigt i den aktuelle situation.

Jeg mener, det også er vigtigt at understrege, at med dette punkt i forliget er det forslag, som regeringen havde fremsat om indgreb i de kollektive overenskomster, naturligvis taget af bordet, og dermed er det, som vi vil kalde et angreb på overenskomsterne, væk.

Det andet hovedpunkt i forliget er den bundne opsparing, og jeg skal bare sige, at det forekommer mig, at hvis man ser den efter, så er den for det første socialt forsvarlig. For det andet er den administrativt enklere end de mange tidligere bundne opsparinger, som folketinget har vedtaget. Jeg tror, man kan hævde dette, og jeg tror også, man vil konstatere det, når vi kommer til detaljerne om, hvorledes en sådan lovgivning skal laves.

Det tredje punkt i forliget er besparelserne. Der er ingen tvivl om, at også socialdemokratiet er et parti, der ønsker alvorligt at gå ind i bestræbelserne på at holde igen på stigningen i den offentlige sektor. Det var derfor, den tidligere regering sparede 2½ mia kr., og vi er også gået ind på en betydelig forøgelse af besparelserne ved dette forlig. Men hvad vi lægger vægt på er, at dette besparelsesforlig, dette punkt 3 i forliget, er et forlig, som helt klart har kæmmet ethvert angreb på de sociale ordninger ud af besparelsespolitikken. Vi siger spare, men ikke angreb på sociale ordninger, og det er ét af resultaterne i dette forlig.

Det fjerde punkt i forliget er, at der også er et afsnit om den skattepolitik, som skal søges ført i den nærmeste tid. Nu skal jeg ikke slå mig alt for meget for brystet, men hvis man ser forliget efter, vil man se, at det punkt for punkt er et forlig, der er meget nær identisk med det, der er socialdemokratiets skattepolitiske målsætning, og som den tidligere regering i sin åbningstale den 4. oktober sidste år fremlagde som det, vi ønskede at løse i den folketingssamling, som altså desværre blev afbrudt den 4. december. Men i hvert fald: vi får nu mulighederne, og det mener jeg er vældigt vigtigt.

Socialdemokratiet står ved dette forlig. Vi står også ved, at der både kan og skal forhandles med andre partier, men det er klart, at en forudsætning for ændringer i forliget er, at de to forligspartnere er enige om at foretage sådanne ændringer, som man even-

[Anker Jørgensen.]

tuelt kunne blive enige med flere andre partier i salen om.

Jeg vil slutte med at sige, at forliget må ses i sin helhed. Der var tendenser, syntes jeg, til klassepolitik. De er taget væk. Jeg mener også, vi kan sige, at den aktuelle økonomiske situation, som i særlig grad er kommet til os udefra, gør dette forlig nødvendigt, og jeg mener fremfor alt, at situationen her i folketinget med 10 partier og med den meget, meget svære opgave at kombinere et flertal for en politik, gør, at der måtte begyndes et sted, og der er altså begyndt med dette forlig mellem socialdemokratiet og venstre.

Glistrup (FP):

Der er sagt store ord fra denne talerstol her i formiddag. Som om historiens vingenes gik gennem dette hus denne februarfredag formiddag. Hr. Anker Jørgensen mente, at ved at gå ind i dette forlig med venstre havde han sikret, at man havde slået tilbage det anslag imod aftalefriheden mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen, som de tidligere fremsatte i dag tilbagetrukne forslag vitterligt var udtryk for. Hr. Anker Jørgensen burde vide bedre. Han burde vide, at hvis han tror, han ved at indgå dette forlig her til morgen har tilbageslået det angreb, så har han kun været med til at slå en i forvejen død mand ihjel. Det borger de fire arbejderpartier her i dette ting for, de to største partier herinde og de to små arbejderpartier.

Hr. Erhard Jakobsen var af den opfattelse, at hermed sattes der store skillelinjer inden for dansk politik. Her så vi virkelig, at der blev sluttet et forlig mellem såkaldt ansvarlige partier, der havde langtrækkende politiske perspektiver. Nej, hr. Erhard Jakobsen, det, der sker her, er det, som vi har set igennem de sidste 20 år hver anden, tredje, fjerde måned, at nu skal landets økonomi reddes, nu skal alt klares, og så laver man disse ordninger med nogle mærkelige tekniske regler, som vil være glemt og uden enhver betydning i løbet af 5-6 måneder, hvor vi skal til at lave det næste storpolitiske forlig for igen på kort sigt at løse landets problemer, fordi det, man foretager sig, ikke har nogen som helst positiv virkning

for samfundsøkonomien. Det er jo sandheden i det, der foretages her i dag.

Kommer vi ned på jorden og forlader disse høje ord og ser, hvad det i grunden er, der sker i dag, ja, så er det, at der træffes beslutning om, at der af skatteydernes penge skal bruges 20-30-40 mill. kr. til at pøse nogle millioner checks ud til de danske arbejdsgivere. Den første uddeling kommer i løbet af et par måneder, så får arbejdsgiverne sendende ca. 700 mill. kr. til forbrug; når de skal til at have sommerferie, får de andre 700 mill. kr., og hen til jul eller deromkring kommer der så to portioner a 350 mill. kr. Det er det eneste, dette lovforslag bevirker, at man forøger det indenlandske forbrug, den indenlandske efterspørgsel, med disse godt 2 mia kr. Om der så vil være steder, hvor lønmodtagerne er tilstrækkeligt stærke til, at de også kan få del i de penge, vi arbejdsgivere får sendende, kan man selvfølgelig håbe, men det afhænger af, om den økonomiske politik skal fortsætte med at være så håbløs, som dette oplæg ser ud til, således at vi får arbejdsløshed her i landet med den virkning, at lønmodtagerne ikke står i en tilstrækkelig stærk position. Samfundsøkonomisk er det i og for sig lige gyldigt, om denne forøgelse af det indenlandske forbrug med godt 2 mia kr., som dette lovforslag alene er udtryk for, skal ske hos selvstændigt erhvervsdrivende, der umiddelbart får pengene ned i foret, eller den skal ske hos lønmodtagerne.

Hr. Christophersen var af den opfattelse, at det skulle virke omkostningsdæmpende at pøse sådan et par milliarder kr. ud, ja, han troede endda, at det havde betydning for vor valutabalace i positiv retning, at man forøger det indenlandske forbrug med 2 mia kr. Derimod var det ganske ansvarsløst af hensyn til valutabalancen, at man fra fremskridtspartiets side havde fremsat 88 konkrete ændringsforslag til den finanslov, der skal træde i kraft om mindre end et par måneder, med besparelser for i alt 9.374 mill. kr. Det er der skam ikke nogen som helst ansvarlighed i, for det løser ikke nogen problemer på kort sigt ved at dæmpe omkostningerne.

Hr. cand. polit. Christophersen kender åbenbart ikke erhvervsvirksomheders struktur. Der sidder nogle mennesker i alle er-

[Glistrup.]

hvertsvirksomheder og skriver op og skriver ned og skriver hen og skriver ud på blanketter og skemaer til skattevæsenet og statistik og ATP og momsreguleringer, og hvad der ellers sker, mennesker, hvis arbejdskraft er frigjort for dette uproduktive arbejde, det er det, man kalder reel omkostningsdæmpning, hvis man gennemfører vores forslag om disse 9.374 mill. kr. besparelse på det finanslovsforslag, som gik i arv til den nuværende finansminister.

Men, siger hr. cand. polit. Christophersen, vi kan virkelig klare os igennem på den måde, at vi må løse disse problemer om omkostningsdæmpning og indkomstskattelettelse på længere sigt. Jeg synes, jeg har hørt den tale før, at på længere sigt skal vi løse problemerne med statsudgifternes og indkomstskattens reducering. Jeg synes, jeg har hørt den måned efter måned fra denne talerstol igennem de sidste 20 år, uden at der er opnået noget som helst resultat i retning af indkomstskattelettelser, i retning af en reducering af statsudgifterne. Skal vi gøre noget, kan det ikke nytte at udskyde det på længere sigt. Det skal ske her og nu, ellers sker det aldrig.

In the long run we are all dead!

Formanden:

Jeg minder om tiltaleformen her i huset. Det er hr., fru og frøken uden brug af titler.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det politisk-økonomiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om bygningsfredning.

(Lovforslaget (nr. 55) findes i tillæg A. sp. 929, fremsættelsen i tidenden sp. 873).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Albertsen (S):

Socialdemokratiet kan acceptere, at revisionen af loven om bygningsfredning udsættes, idet vi er klar over, at den revision, som oprindeligt var påtænkt efter bestemmelsen i loven, vil medføre nogle merudgifter, som vi nok må erkende, at det i den nuværende økonomiske situation ikke vil være særlig hensigtsmæssigt at realisere. Vi kan kun give udtryk for forhåbninger om, at denne udsættelse af revisionen ikke giver varige skader, og udtrykke forventninger om, at de mange fortræffelige private initiativer, der på dette felt faktisk præsterer et omfattende arbejde, har held og talent til at kunne klare disse funktioner, således at revisionen ikke laver varige skår.

Vi kan anbefale lovforslaget, men forudsætter, at vi får en drøftelse i folketingets kulturudvalg om disse ting. Vi regner med, at vi her kan blive enige om det, der i øvrigt ligger på bordet.

Hans Bjerggaard (FP):

Det er med betænkelighed, vi i fremskridtspartiet erfarer, at der nu igen er fremsat et lovforslag, der i al sin enkelhed går ud på, at opfyldelsen af en bestemmelse i en tidligere vedtaget lov skal udsættes. Der er her tale om en lov, der blev vedtaget i 1969, og hvori der står, at forslag til en revision af loven skal fremsættes senest i folketingsåret 1973—74; altså har man haft 4 år til at tænke over sagen og er ikke nået videre end til at fremsætte et lovforslag om, at revisionen udsættes et år.

Fremskridtspartiet mener ikke, det kan være rimeligt, at man på den måde holder mennesker, for hvem loven har betydning, hen i det uvisse. Vi vil derfor gå imod lovforslagets gennemførelse.

Kaj V. Andersen (V):

Jeg skal på venstres vegne — jeg havde nær sagt desværre — anbefale, at man vedtager denne udskydelse af en forøget bevilning til statens bygningsfredningsfond.

Det er rigtigt nok, som det blev fremhævet af ordføreren fra fremskridtspartiet, at det er temmelig længe siden, man lovede denne, jeg tør nok sige, højst nødvendige forhøjelse af det beskedne beløb af 800.000 kr., som blev vedtaget i 1969 og formodentlig i dag kun er det halve værd, men den